

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ז' (תשפ"ב)

מאמרים ובהדרים משכיות המדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם ומלשונם מתוך הספרים הקדושים

מקץ

זתר המבאר
הקתר והקמור

מחוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שנתח" מדרוז
על שם ביק אדמור רבי מאיר אביחמירא זיל"א

לאור באור לשמים

"שמועדי בדברי הקודש האלה יאיר

כל איש נשמתו הנקראת שמים"

(הרה"ק ר' משה מנחם מבראגוביץ)

בשורה טובה לישורי הסודות:

ספר אור לשמים המבואר
הרה"ק רבי מאיר זיע"א מאפמא

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

מקץ-חנוכה

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

הקפידו מאד כל תלמידי בעל שם טוב
להיות געור בגליל שבת לכל הפחות עד חצות
כידוע ומפרסם, ויש בזה הרבה טעמים וסודות
(נועם שבת)

אוצר פניני החסידות

- א** **הקד ללברקה** | רמז להתעוררות האדם להשבון הנפש על ימיו .....
- א** **שופרא ד'ישראל** | רמז נפלא על התשובה פחנקה .....
- ב** **אור מלא** | על די אורות הנרות אפשר להשיב את הצלם אלקים | רמז בפסוקי המסורה .....
- ב** **דעת משה** | רמז על המתקת הדינים על ידי נרות חנכה בפרשת מקץ .....
- ב** **לקוטי לוי יצחק** | בפרשת מקץ הנקראת בחנכה מזכר הרבה ענין נתינת מעות - רמז לנתינת דמי חנכה .....
- ב** **מחשוף הלכן** | השבון הנפש לא להתפתות אחר הניצר המפתה את האדם לנחות אחר התאוות | כנגד שבעים שנה יש שבעה היכלות כגון עין ובגיהנם .....
- ג** **אמרי נעם** | יש הנוסעים לצדיק כדי שישפיע להם פרנסה וגשמיות, אך הצדיק משפיע להם יראה ועבודת השם, וגם את משאלותיהם הגשמיים .....
- ד** **שם משומאל** | כל הקשיים שעובר כל יהודי הם לטובתו ואלו הנה יודע את המעלה העתידה לצאת מכך הנה בוחר בו ברצונו .....
- ד** **לקוטי שיהות** | מצד הבורא עצמו שהוא אור אין סוף, אין מציאות לעולמות .....
- ה** **דברי שפר** | בעיני הגוים מוצא חן אדם משראל שבחיזוניהו אינו נראה עובד ה' .....
- ז** **אור הגנוז לצדיקים** | 'להשיב פסיהם איש אל שקו' - יש להשתוקק לעבודת הבורא בעוד האדם מלכב בגוף בעולם הזה ולא להמתין לעולם הבא .....
- ח** **תורת אמת** | השעם לקביעות ראש חדש טבת בימי חנכה .....
- ח** **ישמה ישראל** | קדשת כהן גדול מסיעת בנימין אלו לכל החפץ להתקרב .....
- ט** **דברי חיים** | הארת חנכה מגיע ממקום גבוה מאד אשר משפיע מהאדם את כל הבלי העולם הזה .....
- ט** **פרי צדיק** | הארת החנכה היא משוך כל היום .....
- י** **לב שמחה** | בכל יום נקללים כל השמונה ימים .....
- י** **אמת לעיני** | אור נרות החנכה מרגיל את עינינו לחזות באור העצום של אור הגנוז שיתגלה בעתיד .....
- י** **מאיר עיני חכמים** | זיהורי אורה מלהיבים ומעוררים, בשגב קדשת עבודת הדלקת הנרות וסגלתם העצומה .....
- יא** **כנסת יחזקאל** | סגלת הנרות להמשיך על האדם על מלכות שמים כל היום והלילה .....
- יב** **שכל טוב** | באור מזמור 'מזמור שיר חנכת הבית' על נסי חנכה .....
- יב** **לקוטי שיהות** | 'טמאים' ביד טהורים ו'רשעים' ביד צדיקים ו'זדים' ביד עוסקי תורתך' - הכוונה לנצחון על המתקנים משראל שגלחמו יחד עם הגונים .....
- יב** **בית אברהם** | שבת קדש משלימה את פעלת נר החנכה .....
- יד** **נחל יצחק** | גמרי חתום הוא בימות החל כיון שעקר המבחן הוא האם מעלים את עניני החליו .....
- טו** **מיכל המים** | שרפת הפתילות מעוררת חביבות כשרי מצוה | הרמז ב'ומנות קנקנים' .....

אוצרות גאוני הדורות

- טו** **בן אורי** | לא תקו יוסף על ידי ושיבתו בבית הסהר חטאים של השכטים כי אם את חטאו .....
- טז** **תורה מצינו** | חלום פרעה התאחר בשנתים .....
- טז** **כלי חמדה** | בחלום פרעה נרמז שהרעב יהיה רק שנתים .....
- יז** **פרי עץ חיים** | יוסף והסרטים נחלקו בקשית ותרין תוס' .....
- יז** **בית היוצר** | חלומו של פרעה נמשך למשך שנתים ימים .....
- יח** **בית הלוי** | צמיחת הטובה מתוך הרעה .....
- יח** **כינון אריאל** | חלום השבילים כנגד הרעב של שאר הארצות הסמוכות למצרים .....
- יח** **חמדת ישראל** | חלום פרעה בראש השנה מוכיח שתחלת דין התבואה בראש השנה .....
- יט** **אמרי אש** | בדיקת יוסף האם עליו להתגלות לאחים .....
- כ** **אור תורה** | הוכחת ראונו לאחים שהענש בא על עצם מכירת יוסף, ולא על שהיה להם לדנו לפנים משורת הדין .....
- כ** **לוח ארז** | תפלת מנחה קדם סעודת האחים עם יוסף .....
- כא** **שם משמעון** | נתרבה שמן של נס ביום הראשון, לפי שהשמן של הפר נדחה מקדשתו .....
- כב** **יוצר אור** | הדלקת נר ראשון כנגד החכה יתרה של ישראל על המקום שהודיע לנו חביבותו .....
- כב** **דרישות שבת** | זכר לנס של נר מערבי אף שהיו כל ישראל טמאים והשמן נמדד במדה .....
- כב** **שמן למנחה** | הארת הגמים טובים בימי החנכה .....
- כג** **מעשי צדיקים** .....
- כג** **ספרי ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה .....
- לג** **זוהר הקדוש** | עם פרוש הכתר והכבוד .....
- לז** .....

נושאים בפרשת מקץ

רמזי הנכה בפרשת מקץ

חסד לאברהם

רבי אברהם ישכר מרדומסק זיע"א

רמז להתעוררות האדם לחשבון הנפש על ימי

ידיהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאר. הינו בעת שבני ישראל זוכין לאור הנכה, אזי העת שהאדם יקיץ הימים והשנים שעברו, ויחשב בעצמו אם השנים שעברו היו כדכעי למהוי, כאשר אנו אומרים 'התעוררי התעוררי כי בא אורף' (לכה דודי).

כי כל זמן שהאדם הולף בחשף, דומה לו כל מר למתוק, כי פסיל בחשף הולף, הינו הגם שהוא בחשף, מדמה בנפשו שהוא בחינת הולף כמאמר הכתוב 'שמים חשף לאור' (ישעיה ה כ).

אכל בעת שעומד על היאר, הינו בגרות הנכה, ואזי זוכין בני ישראל להאיר עיניהם, הפך מרצון הינוים שהיה רצונם להחשיף עיניהם של ישראל, ואז הזמן שהאדם קיץ עצמו על הימים והשנים שעברו:

שופרא דישראל

רבי ישראל מבלוז'וב זיע"א

רמז נפלא על התשובה בחנכה

כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים (מג י). דוע בזה מאמרו של הרב הקדוש שר שלום מבבלזא זי"ע שחדש אדר שני הוא זמן תשובה, ועל כן רמז הכתוב 'כי לולא (אותיות אלול) התמהמהנו, אם התמהמהנו מלחור בתשובה בחדש אלול, כי עתה שבנו זה פעמים, זה' בגימטריא י"ב, ורמזו על חדש

שנים עשר הוא חדש אדר, כשהוא בא פעמים דהינו בשנה מעברת, שעדין אפשר אז לשוב ולתקן, כי עתה שבנו.

חנכה הוא המשך הימים נוראים ועדין אפשר לשוב בתשובה

ומעין זה נראה לומר בדרך רמז על מה דאיתא בספרים הקדושים (בני בנימין לחנוכה מהצמח דוד בשם הבני יששכר) שחנכה הוא המשך לימים הקדושים, ועדין השערים פתוחים לדופקי בתשובה אשר מאיזה סבה נדחו מלשוב בעשרת ימי תשובה.

וזהו אמרו כי לולא התמהמהנו - אם בעונינו התמהמהנו ולא חזרנו בתשובה בחדש אלול, כי עתה שבנו זה פעמים - אנו יכולים עדין לשוב עתה בחג הזה, שהוא המועד היחידי שחל בשני חדשים, כסלו וטבת, ועל כן מרמז זה פעמים.

'מקץ שנתים ימים' רמז לימי החנכה המחלקים בין שני חדשים

וכן בתחלת הפרשה, אשר תמיד בפרשה זו פרשת מקץ חלים ימי החנכה, ואמר הכתוב ויהי מקץ שנתים ימים, שבפרשת מקץ חלים ימי המועד שמחלקים לשנים, כלומר בין שני חדשים.

ולכן פתח הכתוב ואמר ויהי, לשון צער (מגילה י), באם 'מקץ' ראשי תבות מ'מון ק'ול צ'ום והינו תשובה ותפלה וצדקה (עין בצמח דוד), מתעכב עד 'שנתים ימים' הינו ימי החנכה, וחל על דאבדין שלא עשינו תשובה כהגן במועדו ובזמנו בימים הנוראים:

אור מלא

רבי ישׂרָאֵל צְבִי מְקוֹסָאנִי זי"ע"א

על ידי אורות הנרות אפשר להשיב את הצלם
אלקים | רמז בפסוקי המסורה

וּמְרֵאִיהֶן. ד' בַּמְסוּרָה, 'וּמְרֵאִיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר
בַּתְּחִלָּה' (בראשית מא כא), 'וּמְרֵאִיהֶן
שְׁפֵל מִן הַקִּיר' (ויקרא יד לו), 'וְזֶה מְרֵאִיהֶן דְּמוֹת
אָדָם' (יחזקאל א ה), 'מְרֵאִיהֶן כַּלְפִּידִים' (נחום ב
ה).

הנה ימי החנכה שחלים בכל שנה בפרשה זו הם הנכה אל ימי השוכבי"ם הפא עלינו לטובה. כמובא כמה פעמים בדברינו. וענין ימי השוכבי"ם נודע אשר הם ימים המסגלים לתקון עון פגם הברית רחמנא לצלן. **ונודע** מספרים הקדושים, אשר אדם השלם נקרא בשם אדם, כי הצלם אלקים שורה עליו, מה שאין פן מי שפגם חס ושלום בחטא המר הנה מראהו מראה חיה רעה.

יצדיקים ופי הראות מכירים זאת בפני האדם אם צלם אלקים ודמות אדם לו, אמנם על ידי התשובה מחזיר עליו הארת הפנים העליונים, ואור גרות חנכה הם הנכה לו להמשיך עליו הארת הפנים לאור באור פני מלך חיים.

באור פסוקי המסורה על פי הנ"ל

וזהו באור המסורה: 'וזה מראיהן דמות אדם', הינו קדם הפגם יש לו מראה דמות אדם, אמנם 'ומראיהן רע מן כפאשר בתחלה', מפני שנאבד ממנו צורת אדם, הגורם לזה שיהיה חס ושלום 'ומראיהן שפל' בדמות חיה רעה, הוא מן הקי"ר, על ידי פגמו בעון קרי"ר אותיות קי"ר.

ואמר להלן במסורה 'מראיהן כלפידים', רצה לומר יכול להמשיך עליו המראה אדם בהארת הפנים דקנשה בתורה על ידי לפיד אש של גרות חנכה שעל ידם יכול לתקן את הארת הפנים לאור באור פני מלך חיים, והבן:

דעת משה

רבי משה אלקיים ברעיה מקונוניץ זי"ע"א

רמז על המתקת הדינים על ידי נרות חנכה
בפרשת מקץ

איתא בהגהת מרדכי סימן על גר חנכה בתבת שנת"ם אותיות ש'מאל ג'ר ת'דליק ג'מין מ'זוהה. ובודאי אם קדמונים אהזו שער לתת רמז בפסוק זה בודאי יש לו שיכות לחנכה.

ונראה לי, דהנה הרב הקדוש מורנו הרב לוי יצחק האב"ד ק"ק ברדיטשוב זצלה"ה אמר, כי בודאי אי אפשר להתקיים הפסקים והפתקין כפי שנכתב בראש השנה ויום הכפורים, אמנם מתמתקין מעט מעט עד גמירא בחנכה ופורים.

ולזה בא הרמז בפסוק הנ"ל ויהי מקץ. 'ויהי' לישנא דצערא, באם תרצה שיהיה גמר וסוף וקץ להצער והדינין. אזי 'שנתים', ש'מאל ג'ר ת'דליק ג'מין מ'זוהה, ועל ידי הגרות הללו תמתיק את הדינים להיותם 'מים', דהינו רחמים פשוטים על ישראל.

ופרעה חלם. 'פרעה' הוא לשון התגלות, 'חלם' אותיות חמ"ל, שהתגלות אלקותו חמל עליכם וישפיע לכם שפע טוב בכני ט"י ומזוני ובטול כל גזרות קשות ורעות ויגזר עלינו גזרות טובות ישועות ונחמות, אמן פן יהי רצון:

לקוטי לוי יצחק

רבי לוי יצחק טניאורסון זי"ע"א

בפרשת מקץ הנקראת בחנכה מזכר הרבה ענין
נתינת מעות - רמז לנתינת דמי חנכה

בפרשת מקץ שקורין בחנכה, מדבר שם הרבה בענין נתינת מעות. הפסוק בעד השכר, והכסף משנה, ושיוסף החזיר להם

ובפֿרָט המִשָּׁאת בְּנִימָן, יְהִיָּה זֶה כְּמוֹ כֵּן נִתְיַנֵּת דְּמֵי חֲנֻכָּה:

בְּאִמְתַּחֲוִיתֵיהֶם, יְהִיָּה זֶה כְּמוֹ כֵּן נִתְיַנֵּת דְּמֵי חֲנֻכָּה. גַּם הַמִּשָּׁאת שְׁנַתָּן לָהֶם מֵאֵת פְּנִי,

פְּרַשְׁתִּי מִקֵּץ

כְּשֶׁמִּבְטֵל עֲצַת יֵצֶר הָרַע מִפְּנֵי עֲצַת יֵצֶר הַטּוֹב, וְאִם רָשָׁע הוּא, פִּרְעָה הוּא שְׁמִבְטֵל עֲצַת יֵצֶר הַטּוֹב מִפְּנֵי עֲצַת יֵצֶר הָרַע.

וַזָּהוּ וּפִרְעָה חֵלֶם, דְּהֵינּוּ, אַחַר עֲשָׂרִים שָׁנָה שְׁנַתְעוֹרֵר זֶה הָאָדָם, רָאָה עֲצָמוֹ וְהֵנָּה הוּא כְּמוֹ בְּחֵלֶם, שֶׁהָרִי עָבְרוּ זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם שׁוּם תּוֹעֵלֶת.

וְעוֹד רֹאָה עֲצָמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם וְהֵנָּה עֹמֵד עַל הַיָּאֵר, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַזֶּה דּוֹמָה לְנֶהַר שׁוֹטֵף, וְכֹל הָעוֹמֵד בְּנֶהַר שׁוֹטֵף לִשְׁטִיפָה הוּא מְזֻמָּן, שֶׁבְּכֹל עֵת מוֹכֵן לִשְׁטִיפָה. בְּאִמְתַּחֲוִיתֵיהֶם, כִּי אִם זָכָה הָאָדָם יִזְכֶּה בְּאוֹתוֹ עוֹלָם לְשִׁבְעָה הַיְכָלוֹת דְּגֵן עֵדֶן, כְּנֶגֶד שְׁבַעִים שָׁנָה שֶׁשָּׂרַח לְסִגְלַת מִצְוֹת וּמַעֲשֵׂים טוֹבִים.

וַזָּהוּ 'שִׁבְעַת פְּרוֹת בְּרִיאוֹת בְּשָׂר וַיִּפֹּת תֹּאֲרָ' (פסוק יח), הֵם כְּנֶגֶד שְׁבַעִים שָׁנָה, אִם הָיָה בְּמִצְוֹת וּמַעֲשֵׂים טוֹבִים הָרִי כֹלֵם מִסְטָרָא דְקַדְשָׁה, וְכֹלֵם בְּרִיאוֹת וְטוֹבוֹת וַיִּפֹּת תֹּאֲרָ.

רָאָה הָאָדָם בְּעֵינֵי הַשָּׁכֵל, שֶׁאִם לֹא יְהִיָּה גְבוּר וְכוּכֹבֵשׁ אֶת יֵצֶרוֹ לְעֲשׂוֹת רִצּוֹן קוֹנֵן, בְּהִכְרַח שֶׁשְׁבַע מִדּוֹת שֶׁהֵם מִצַּד סִטְרָא אַחְרָא 'רַעוֹת מְרָאָה וְדַקּוֹת בְּשָׂר' (פסוק א), אַתְרָא דְחִשׁוּכָא וּמוֹתָא, יְבַלְעוּ הַטּוֹבוֹת שֶׁהֵם מִסְטָרָא דְקַדְשָׁה, וּמִזְדָּה נִמְשָׁף שִׁילָף לְשִׁבְעָה מְדוּרֵין דְּגִיּוֹהֵנָם, וְשֵׁם מְקוֹמוֹ, וְשֵׁם הָיָה מִיתַת הָרַעֲב וַעֲרִים וְחֶסֶר כֹּל.

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים וּפִרְעָה חֵלֶם וְהֵנָּה עֹמֵד עַל הַיָּאֵר (מא א)

מַחֲשׂוֹף הַלְבָן

רַבֵּי יַעֲקֹב אַבִּיחֲצִירָא זִיע"א

חֲשַׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ לֹא לְהַתְפַּתּוֹת אַחַר הַיֵּצֶר הַמִּפְתָּה אֶת הָאָדָם לְנִהוּת אַחַר הַתְּאוּוֹת | כְּנֶגֶד שְׁבַעִים שָׁנָה יֵשׁ שְׁבַעֵה הַיְכָלוֹת כְּגֹן עֵדֶן וּבְגִיּוֹהֵנָם

יָדוּעַ 'יָמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שְׁבַעִים שָׁנָה' (תהלים צ ז), וְהָאָדָם בְּעוֹנֵתוֹתֵינוּ הָרַבִּים כִּיּוֹן שְׁבָא לְזֶה הָעוֹלָם, עֵינָיו פָּקַח בְּהַכְלִי הָעוֹלָם, וְשִׁכַח הָעוֹלָם שֶׁמִּמֶּנּוּ בָּא וְלִשְׁם חוּזֵר. וְהֵנָּה הַשְׁבַּעִים שָׁנָה שֶׁל יָמֵי הָאָדָם הֵם מְכֻנָּיִם כְּנֶגֶד שְׁבַע סְפִירוֹת הַבְּנֵינֵן, וּכְנֶגֶד שְׁבַעֵה הַיְכָלוֹת דְּגֵן עֵדֶן אִם זָכָה, וְאִם נִתְחַיֵּב כְּנֶגֶד שְׁבַעֵה מְדוּרֵין דְּגִיּוֹהֵנָם.

וַיָּדוּעַ דְּהָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם כְּמוֹ בְּחֵלֶם, וְכִמּוֹ עוֹבֵר בְּנֶהַר שׁוֹטֵף. וַיָּדוּעַ גַּם כֵּן, דְּרַב כְּנֵי אָדָם אֵינֵם מִתְעוֹרְרִים לְשׁוּב כִּי אִם אַחַר עֲשָׂרִים שָׁנָה, וַיֵּשׁ אַחַר שְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וַיֵּשׁ אַחַר אַרְבָּעִים, וְכֵן עַל זֶה הַדְּרָף מְדַרְגּוֹת מְדַרְגּוֹת יֵשׁ.

כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר לְשׁוּב רֹאָה שְׁחִיּוֹ עָבְרוּ כְּחֵלֶם

וַזָּהוּ וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים, כֹּל אַחַת כְּלוּלָה מִעֲשָׂר, הִיא עֲשָׂרִים שָׁנָה. עוֹד, מִקֵּץ שְׁנַתִּים גִּימְטְרִיאָא עִם הַכּוֹלָלִים זֶה עֲשָׂרִים שָׁנִים, לְרַמֵּז דְּלֵאחַר עֲשָׂרִים שָׁנִים מִתְעוֹרֵר הָאָדָם.

וַזָּהוּ וּפִרְעָה חֵלֶם, הָאָדָם רָאוּי לְקַרָא בְּשֵׁם פִּרְעָה, אִם צָדִיק הוּא, רָאוּי לְקַרָא פִּרְעָה

וזהו והנה כסף איש כפי אמתחתו, הינו אותן התשוקות שהיה להצדיק הנראה איש על דרך הכתוב 'איש צדיק תמים הנה' (בראשית ו ט), גם הם נכספים ותאכיס למצות ה'.

ואמר להם יוסף גם כספכם בא אלי, הינו גם תשוקותיכם בענייני טוב העולם הזה לא יפל ארצה, כי שניהם יתקומו בידיכם, תורה עם פרנסה וכנ"ל:

וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור (כבי אבא פתח ואמר, רוצה יהו"ה את יראיו את המנחלים לחסרו (תהלים קמו יא) וכו', ובגין כך רוצה יהו"ה את יראיו כתיב, ולא ביראיו, כמאן הנעי ברעותיה לאחרא, ואתרעי ליה לאתפייסא בבדיה, ובגין כך רוצה יהו"ה את יראיו ולא ביראיו. כגונא דא יוסף הנה עציב בעציבו דרוחא בעציבו דלבא, הנהה אסיר תמן, כינו דשדר פרעה בניניה, מה כתיב ויריצהו, אתפייסו ליה, ואחברו ליה מלין דהנהה, מלין למחרי לבא, בגין דהנה עציב מן בירא, וזהו ה"א קצרה):

(מא יד)

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

כל הקשיים שעובר כל יהודי הם לטובתו ואלו היה יודע את המעלה העתידה לצאת מכך היה בוחר בו ברצונו

נראה דהפייס ליוסף וכן הפייס ליראיו, הינו שהקדוש ברוך הוא מראה להם שכל מה שעבר עליהם הכל הנה לתכלית נרצה מאד.

וכענין (ירושלמי הוריות פ"ג ה"ד) לטובתי נשברה רגל פרחי, וכל הדברים שעברו עליהם היו מכרחים, ולעמת המעלה הגדולה המעשרת להם כל מה שעבר עליהם אינם תופסים מקום כלל.

ומפני תאות זה העולם שקרובה הנאתם, ועוד, 'לפתח חטאת רבין' (לעיל ד ט), שיצר הרע קודם לו ומתחזק בו, לפיכך נפתה האדם תכף אחר תאות העולם, ודומה כאדם שהוא בחלום ומטרף ומבלבל, כך הוא פוסט על שתי הסעפים, אם לעשות רצון ויצרו או יצרו. לפיכך באה התורה לרמוז ולהורות מה נמשך מזה באותו עולם בימיו ושנותיו, אם עשה בהם רע או טוב:

ויאמרו כי אנני ירד ונדנו בתחלה לשבר אכל, ויהי כי באנו אל המלון ונפתחה את אמתחתינו והנה כסף איש כפי אמתחתו כספנו במשקלו ונשב אתו בירנו (מג כ-כא)

אמרי נעים

רבי מאיר מדוניקוב זיע"א

יש הנוסעים לצדיק כדי שישפיע להם פרנסה וגשמיות, אך הצדיק משפיע להם יראה ועבודת השם, וגם את משאלותיהם הגשמיים

יש לרמוז רמז בזה, על אותן האנשים הנוסעים לצדיקי הדור להריק עליהם השפעה וכל טוב בענייני פרנסה וכדומה, אף הצדיק לשמדרב עמם אז מופיע עליהם אור היראה ועבודת ה', כי זה כל פרי מעשה הצדיקים להורות להם דרכי ה' ועבודתו, ועל כל זה גם בקשתם בענייני העולם הזה שפע ופרנסה משפיע להם בתורתו ובצדקתו.

וזהו שאמרו אחי יוסף כשבאו אל יוסף שמרמו לבחינת צדיק, ירד ונדנו בתחלה לשבר אכל, הינו באמת עקר פונותינו מתחלה הנה בנסיעתם אצלו 'לשבר אכל' – הינו השפעות פרנסה וטוב העולם הזה, אף כאשר באנו אל המלון – הינו כשבאו לבית הצדיק, אז הרגישו בנפשם התעוררות עבודת ה' אשר לא שאלו כלל מהצדיק.

מדת המלכות

וּכְדִי שִׁיתְהוּוּ הָעוֹלָמוֹת מֵאֵין לִישׁ, צְרִיף לְהִיּוֹת צְמֻצוֹם וְהָעֵלֶם אוֹר וְשָׁפַע שֶׁל אֵין סוּף בְּרוּף הוּא, שְׁלֵא יִהְיֶה גְלוּי אֶלָּא מֵצַד מִדַּת מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרְךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר 'ה' מֶלֶךְ גְּאוֹת לְבַשׁ' (תהלים צג א), שֶׁבְּכַדִּי שִׁיְהִי מֶלֶךְ עַל הָעוֹלָם נִתְלַבֵּשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא בִּלְבוּשׁ גְּאוֹת לְהִיּוֹת מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא, וְאוֹר שָׁפַע אֵין סוּף בְּרוּף הוּא נִתְעַלֵּם וְנִסְתַּתֵּר בִּלְבוּשׁ זֶה.

ענין התלכשות אורו יתברך במדת המלכות נעשה בכל שנה בראש השנה - על ידי עבודת בני ישראל

וְעֵנִין זֶה ד'ה' מֶלֶךְ גְּאוֹת לְבַשׁ' הֵיכָּה בַּפְּעַם הִרְאֵנוּהָ בְּיוֹם ו' לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, יוֹם בְּרֵאשׁ אָדָם הִרְאֵנוּ, וְעַל דֶּרֶךְ זֶה הוּא בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּיוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הַחַיּוֹת הַכֹּלְלִי שֶׁל הַשָּׁנָה הַקּוֹדֶמֶת הוּא בְּבַחֲנֵינָה הַסְּתַלְקוֹת בַּתְּחִלָּת לֵיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְעַל יְדֵי עֲבוֹדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נַעֲשֶׂה בְּנֵין הַמַּלְכוּת מַחְדָּשׁ.

המו הענין ב'ויגלח ויחלף שמלתיו' | פעמים מציינו ש'שערות' יש בהם מעלה, ופעמים להפך | שער נזיר - קדש ושער באשה - ערונה

וַיֵּשׁ לוֹמַר, שֶׁעֵנִין זֶה מְרֻמֵּוּ בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיִּגְלַח וַיַּחֲלֵף שְׁמֹלְתָיו', וּבְהַקְדָּם: יְדוּע שִׁישׁ ב' אֶפְסִים בְּעֵנִין 'שְׁעֵרוֹת', שֶׁפְּעַם מְצִינוּ בַּתּוֹרָה שִׁישׁ מַעֲלָה גְדוֹלָה בְּעֵנִין הַשְּׁעֵרוֹת, כְּמוֹ בְּנִזִּיר שֶׁנֶּאֱמַר בּו 'קֹדֶשׁ יִהְיֶה גְדֹל פֶּרַע שֶׁעַר רֵאשׁוֹ' (במדבר ו ה), וּפְעַם מְצִינוּ שֶׁהַשְּׁעֵרוֹת הַשְּׁפִילָה אוֹתָן הַתּוֹרָה, וְנִקְרָא טַפַּל לְכִשְׁרוֹ. וְלִהְיֶיר מִמֶּאֱמַר חו"ל (ברכות כד.) שֶׁעַר בְּאִשָּׁה עֲרֹנָה.

שערות דעתיק - מקור חיות העולמות, שערות דנוקבא - ניקת החיצונים

וְכֵן הוּא בְּבַחֲנֵינָה הַשְּׁעֵרוֹת' לְמַעֲלָה, דְּשְׁעֵרוֹת דְּעִתִּיקָא קַדִּישָׁא הֵם מְקוֹר הַחַיּוֹת שֶׁל כָּל

וּלְמִשְׁלֵי אִישׁ שִׁישׁ לוֹ טַרַח בְּהַלְעֻטָּה הַמֶּאֱכָל, שְׂאֵין זֶה נֶחֱשֵׁב כָּלֵל טַרַח לְעַמַּת הַתּוֹעֲלֵת שִׁישׁ לוֹ מִהַמֶּאֱכָל, וְהוּא בּוֹחֵר בַּטַּרַח לְמַעַן יִגִּיעַ לַתּוֹעֲלֵת, כֵּן נִמִּי אִם הֵיכָּה נוֹתֵן לָהֶם מַתְחֵלָה לְבַחֵר, הֵיכָּה בּוֹחֵרִים מַעֲצָמָם בַּצַּעַר וְהַטַּרַח לְמַעַן יִגִּיעַ לַתּוֹעֲלֵת.

אֶלָּא שֶׁמַּתְחֵלָה אֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִרְאוֹתָם וְלִהְיוֹדִיעַם, שְׂאֵם כֵּן לֹא יִהְיֶה שׁוֹם נִסְיוֹן כָּלֵל, אֲבָל אַחַר כֵּף כְּשֶׁעָמְדוּ בְּנִסְיוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא מְפִיסָם בְּמָה שֶׁמֶרְאָה לָהֶם כְּנִ"ל. - וְהַמְשָׁכִיל מֵאֲמִין וְיודֵעַ מֵרֵאשׁ לְצִירֵי בְּנִפְשׁוֹ זֶה הָעֵנִין, זֶה נוֹתֵן כַּח וְעֲצָמָה כִּדִּי אִישׁ לְסַבֵּל כָּל מָה שֶׁעֹבֵר עָלָיו.

וְזוֹהִי עֲצָה הַיְעוּצָה לְפָנֵי כָּל אִישׁ שִׁילְדֵי יוֹם עוֹמְדִים לְשִׁטְן עָלֵי דְרַכּוֹ, שֶׁיִּשְׁכַּח וְיודֵעַ וַיִּצִּיר זֶה הֵיטֵב בְּנִפְשׁוֹ, וּבְכָה יִמְתַּקוּ לוֹ מְרִירוֹת יְלָדֵי יוֹם הַמוֹנְעִים אוֹתוֹ וּמִתְנַצְּבִים כְּחוּמָה נִגְדוֹ (תרע"ד):

וַיִּשְׁלַח פְּרַעֲהַ וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר וַיִּגְלַח וַיַּחֲלֵף שְׁמֹלְתָיו וַיַּבֵּא אֶל פְּרַעֲהַ (מא יד)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א מצד הכורא עצמו שהוא אור אין סוף, אין מציאות לעולמות
אֶמְרוּ רַ"ל (ר"ה י.) שְׁבֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה יֵצֵא יוֹסֵף מִבֵּית הָאֲסוּרִים. וְהֵנָּה יְדוּע שְׁבֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא זְמַן בְּנֵין הַמַּלְכוּת, הֵיכָּה דְחִיּוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת הִיא מִמִּדַּת מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרְךָ, כִּי מֵצַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא עֲצָמוּ אֵין אֶפְלוּ נְתִיבַת מְקוֹם לְמַצִּיאוֹת עוֹלָמוֹת.

כדי שיוכלו העולמות להתהוות נצרך צמצום והעלם אורו יתברך וגלויו והתלכשותו מצד

הרמו בלשון רש"י 'ויגלח' - מפני כבוד המלכות | ענין זה נפעל על ידי עבודת ישראל בעולם הזה כבטול היש לאין

ונרמז בלשון רש"י 'ויגלח' - מפני כבוד המלכות, שבכדי שיהיה 'כבוד המלכות, צריך להיות לפני זה 'ויגלח'. והפנינה בזה שישראל יפעלו בעולם שהוא בחינת יש בפני עצמו, שיהיה בטול היש לאין, שהוא על ידי עבודת ישראל בתורה ומצות, הממשיכה גלוי אלקות בעולם.

כל הענין הנ"ל שיד באפן פרטי גם לגבי מלכותו של יוסף - שנתמנה בראש השנה

ויש לומר, דכשם שהוא בנוגע לחיות העולמות בראש השנה, שאז הוא בנזן המלכות שלמעלה, על דרך זה הוא במלכותו של יוסף, שנתמנה בראש השנה, מבית האסורים יצא למלך:

השכטים היו רועי צאן כדי שיוכלו להתבודד מעניני העולם הזה ואלו יוסף היה בבחינה שיוכל להיות בדבקות יחד עם התעסקותו בעניני העולם

מבאר בכמה מקומות בהחלוק בין יוסף לאחיו, דהשכטים בחרו להיות רועי צאן, להיות בהתבודדות מהעולם בכדי שעניני העולם לא יטרידו אותם מדבקותם בה.

מה שאין בן יוסף היה מלך על מצרים, ויבלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים' (פסוק מד), ויוסף השביר בר לכל הארץ, שהיה עסקו עם כל העולם פלו, ואף על פי כן כל טרדות אלו לא בלבלו אותו מדבקותו בה, דגם בעת עסקו בהם היה מרפכה לאלקות.

במדרגת השכטים ישנה תפיסת מקום לעניני העולם ואלו במדרגת יוסף הצדיק אין העולם תופס כלל מקום

והטעם לזה, כי מצד מדרגת השכטים (מרפכתא מתאה), ישנה תפיסת

העולמות, ושערות דנוקבא (דקפירת המלכות) יש מהם יניקת החיצונים.

חשיבות השערות - ולהפך תלויה במקום מוצאם

ומבאר בזה, דשערות הם מותרים לחין, ומעלתם היא כפי המקום שמשם נמשכים, דבבחינת עתיקא קדישא שהוא אין סוף, הנה מותרות משם יש בהם חיות רב, והשערות הן קדשה רבה ונפלאה, וכמו שנגאמר (דניאל ז ט) 'ועתיק יומין יתב לבושה בתלג חור ושער רישיה בעמר נקא'.

ועל דרך זה הוא בנזיר בימי נזירותו, שמיארה הארה גדולה ומתלבשת בשערות שלו, הרי בשערות שלו ישנה קדשה רבה, והזהר שלא יגלח ומצוה לגדל פרע, וגם בכל אדם הרי בשערות הנזקן וכפאות מאינה הארה מקדשת השערות העליונות והזהרו שלא לגלחן.

מה שאין בן בבחינת 'נוקבא', מלכות, שהיא בבחינת הצמצום, הרי מבחינת מותרים מחין שלה יוכל להיות יניקת החיצונים, כי החיות היא בצמצום רב, שער באשה ערוה כו.

בשערות דעתיק נצרך לבחינת 'ויגלח' ועל ידי כן מתהווים העולמות - בחינת 'ויחלף שמלתי' - לבוש מלכות שממנו נבראים העולמות

והנה אף שמקור חיות כל העולמות הוא מבחינת שערות דעתיקא קדישא, אין ההתהוות כשמאיר ענין זה בגלוי.

ובכדי שיהיה ההתהוות יש ודבר בפני עצמו צריך להיות 'ויגלח' - הסתרת גלוי החיות והמשכת אין סוף ברוך הוא בעולמות באפן דשערות (מאחר שבשערות אלו מאיר גלוי אור רב), ועל ידי זה אפשר להיות אחר זה ויחלף שמלתי, ה' מלך גאות לבש, לבוש מלכות שמנה נתהוה מציאות העולמות כנ"ל.

וַיֹּאמֶר פִּרְעֹה אֶל עֲבָדָיו הַנִּמְצָא כִּזָּה אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ (הַנִּשְׁכַּח כִּדְיוֹ, אִם נִלְךְ וּנְכַסְנוּ הַנִּמְצָא כְּמוֹהוּ) (מא לח)

אמרי שפר

רבי ירחמיאל ממאנשיטוב זיע"א

בעיני הגויים מוצא חן אדם מישראל שבהצניעותו אינו נראה עובד ה'

דברי רש"י משלל הבנה, וצריכין באור. והנראה לפרש, דהנה זאת ידוע שחלק הרע ישנא חלק הטוב, ועבור זה עשו שונא ליעקב.

ובפרט אם רואים, איזה הנהגה טובה ממתת הישראליית, או לבוש יהודית, או איזה קול רנה ותפלה מאיש הישראלי, אזי הוא בוטה בהם כמדקרות חרב, יען כי המה שונאי ה' והעובד ה' הוא פקוץ בעיניהם, פפרוש רש"י ויקצו מפני בני ישראל, פקוצים בעיניהם.

אפס לאיש אשר עבודת ה' טמון בלבו והוא בבחינת 'והיצנע לכת עם אלוקיך' (מכה ו ח), ולעין פל רואיו הוא מקשט לבושו ומסלסל בשערו, ואין עבודתו גלוי, כבחינת יוסף צדיקא, זאת אהניא להו וטוב בעיניהם.

באור הפתוב ודברי רש"י על פי הנ"ל

וזה פרוש הפתוב, שפרעה הציע לעבדיו הנמצא כזה בין אמה הישראליית, איש אשר רוח אלקים בו, לשון 'בו' משמעו פקרו טמון בצפוניו והפרת פניו לא ענתה בו.

וזה פרוש רש"י הקדוש הנמצא כזה, הנשכח כדיו, אם נלך ונכסנו הנמצא כמוהו, כי ממה נפשך, אם הוא עובד ה' באתגלוי אינו כמוהו, ואם הוא עובד ה' באחפסאי וביצנעה, לא נמצאהו, כי הוא שני הפכים, והבין:

מקום לעולם, ובאם היו יורדים ומתעסקים בעניני העולם לא היו יכולים להשאיר בדבקותם באפן של מרפכה.

מה שאין פן מדרגת יוסף, שאצלו האיר אור אלקי שלמעלה לגמרי מהעולם, הרי בבחינה זו אין העולם תופס מקום, ולכן גם בעת עסקו בארץ מצרים לא הטריד זה אותו מדבקותו בה'. ויתרה מזו – הוא פעל והשפיע גם באנשי מצרים גופא, כמדגש בזה שפעל עליהם שימולו.

מדרגת יוסף כפי שנרמזת בפסוק 'ויגלה ויחלף שמלתיו'

והדרך שהגיע לזה מרמזת כמה שנאמר 'ויגלה ויחלף שמלתיו', שעצמותו ועקרו של יוסף לא ירד והתלבש בדרגת מצרים, ולכן בתחלה היה 'ויגלה', ש'צמצם' עצמו מהגלוי שב'שערות', ואחר כך 'ויחלף שמלתיו', כי כל עניני עולם הזה לא היו תופסים מקום אצלו, ולא היה שיער שהעסק בעניני העולם יטרידו ויבלבלו אותו מבטולו ודבקותו בה'.

וכמו שהוא במלכותא דרקייעא, שלבוש המלכות, שממנו הוא חיות ומקור כל העולמות, אינו מעלים כלל לגבי הקדוש ברוף הוא, דהרי לגביו יתברך אין שום שנוי חס ושלום.

כמאמר 'אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם' בשוה ממש, ועל כל פנים כולא קמיה כלא חשיב, על דרך זה הוא במדרגת יוסף למשה, שעניני המלוכה היו רק בחינת לבוש, שלא פעלו שום שנוי במהותו של יוסף עצמו (חלק לה עמ' 178 ואל"ך):

לשוב למקומיכם.

הגשמה נשלחה לעוה"ו לקנות סחורה

כי הנשמה נשלחה לעולם הזה לקנות לה סחורה, הם המעשים טובים, פן יהיה הנהגותיכם בעניני עולם הזה, להיות פדרף סוחר, וכמו שבאר הבעל שם טוב ז"ל ענין החיות רצוא ושוב (יחזקאל א יד), כי כל דבר חושק ומתלהב תמיד לחזר לדבק בשרשו כו', עיני שם:

ר"ח טבת

תורת אמת

רבי יהודה לייב אייגר מלובלין זיע"א הטעם לקביעות ראש חדש טבת בימי חנכה

מה שתמיד ראש חדש טבת בתוך ימי חנכה, יש לומר שהוא ענין אין הקדוש ברוך הוא מכה לישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחלה.

כי החדש טבת הוא זמן ההסתר פידוע, ועל זה בא מקדם רמז נט חנכה בגרות, להאיר על החשכות והסתר הגלות, ומזה יתחזק כל אדם לבל להתיאס בעצמו, גם כשהוא עומד בשפל המצב, יהיה לו הקווי:

ויצו יוסף וימלאו את כליהם כד ולהשיב כספיהם איש אל שקו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם

כן (מב כה)

אור הגנוז לצדיקים

רבי אהרן מאפטא זיע"א

'להשיב כספיהם איש אל שקו' – יש להשתוקק לעבודת הבורא בעוד האדם מלבש בגוף בעולם הזה ולא להתמין לעולם הבא

ולתת כספיהם איש אל שקו. פרוש שלא יאמר שבעולם הבא שיהיה משלל ממלבוש שק גופני, אז יהיה לו כסף לעבודת השם יתברך, וזאת כי עולם הזה נקרא עולם המעשה, והיום לעשותם כו' (ברכים ז יא. וראה עירובין כב.). וזהו שנאמר שצוה ללמד ולהשיב כספיהם, פרוש הכסף לעבודת הבורא יהיה איש אל שקו, כל זמן שהוא מלבש בלבוש שק גופני, ועל ידי זה, ולתת להם צדה לדרך הארץ שהוא העולם הבא כו'. ולא להיות ממרגלים אחר תאוות ותענוגי עולם הזה, לרעות את עצמם.

'ואת הארץ תסחרו' – רק להסתובב בעולם הזה על מנת לשוב – כמו סוחר

וזהו שנאמר ואת הארץ תסחרו (פסוק לה), תסובבו לבד, כמו סוחר ההולך בדרך לקנות סחורה, וכל דעתכם יהיה תמיד

חנופה

מעלת וקדשת הימים

ישמח ישראל

רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א קדשת כהן גדול מסייעת בימים אלו לכל החפץ להתקרב

בכל שנה ושנה כשמגיע זה הזמן, מופיע קדשת הכהן בהדלקה זו, וכל אחד

בכל שנה בהדלקת נר חנכה מתעורר ענין זה

והנה בזמן הגס חנכה, שנתעורר האור הקדוש מרום המעלות, כדי להאיר בתוך חשכה שהיה אז, ונפל החשך על שנאינו לנקם בהם נקם, ואנחנו קמנו ונתעורר בגדל אורה הקדושה.

ככה בכל עת, גם היום בעשייתנו המצוה הזאת יאיר מתוך החשך, 'החשך יכסה ארץ' וגו', כמאמר הפתוח (ישעיה ס ב) 'ועלף ירח ה', ועקר שמתעורר הרצון בנו לעשות רצון השם.

הרמז במה שמדליקים על הפתח הסמוך לרה"ר

וזה פונת הדלקה על הפתח סמוך לרשות הרבים ובחשכת לילה (שבת נה), להראות שבתוך החשך וסמוך להחיצונית וחומריות אור לנו וכו'.

נר חנכה משמאל – אף מי שהלך בדרך לא טוב וקרוב לרשות הרבים מאיר לו השם יתברך

נר חנכה משמאל, לרמז אפילו מי שהלך בדרך לא טוב ובגשמיות, קרוב לרשות הרבים, אף על פי כן ה' ברב חסדיו מאיר, ולא נתן למוט רגלנו, ולזה המצוה להלהיב לבנו על ידי יראתו והארה שהאיר לנו, ולכן המצוה להלהיב לבנו לעבודתו ולעורר כל הד' עולמות:

פרי צדיק

נבי צדוק נהגן מלובלין זיע"א

הארת החנכה היא משך כל היום

בחנכה ההארה כל היום, וזה שאומרים וכל שמונת ימי חנכה הגרות הללו קדש הם, שמורה שהופעת האור והקדושה כל שמונת הימים – ולא רק בשעת הדלקת גרות

(אות טו):

דברי חיים

נבי חיים מצאנז זיע"א

הארת חנכה מניע ממקום גבוה מאד אשר משכיח מהאדם את כל הכלי העולם הזה

כנס חנכה, מחמת גדל רשעת וחשכת היונים שטמאו כל השמנים (שבת כא), הינו שסתמו אור חכמת אמת בהכליהם בחכמת חיצונית יונית, והאיר הקדוש ברוך הוא ממקום גבוה וקדוש למאד.

ונקרא 'פך שמן שחתים בחתמו של כהן גדול', הינו על דרך שאמרו (סנהדרין ט). אלהיכם כהן הוא, וחתמו אמת (שבת נה), וכשנמצא אותה החכמה והאור האמת נתגלה, נפל החשך.

הכשהקדוש ברוך הוא מאיר עיני האדם לראות האמת, נפל השקר ארצה וכל הפחיתות נפל, כידוע לכל מי שיש בו נשמה מזרע ישראל, שאין לה אדם שאין לו שעה (אבות פ"ד מ"א), ולפעמים יתעורר לאדם יראת השם וקדושתו, ומואס בכל עיני הגשמיות וחומריות, וכמעט מאס בחייו על מעשה לא טוב שעשה.

משל מתינוק השקוע בהכליו וכשרואה את אביו מרחוק משליך הכל ורץ אליו

והוא על דרך משל, התינוק שמתעולל ומתעסק בהכלים בדרך התינוקות, וכמעט כל חושיו בטלים במעשה תעתיים והכלים, וכשרואה לאביו הלך מרחק, משליך הכל מעליו וקורא אבי אבי.

כמו כן כשאדם נתפתה אחר יצר הרע ועוסק בהכלי עולם הזה, ונשפח מלבו יראת השם, אכל כשהשם יתברך ברחמי מעורר בקדושתו לנשמת האדם הזה, ונתעורר בו קדושה, וכביכול נתגלה לנשמתו קדושת השם יתברך, עוזב כל החומריות, וצוץ אבינו מלפני הושיעה נא.

לב שמחה

רבי שמחה בונם מגור זיע"א

בכל יום נכללים כל השמונה ימים

הגיד כבוד קדשת אבי אדוני ו"ל על הלשון 'שמונת ימי חנכה', דלא כתיב שמונה, שכל שמונת הימים כאחד הם, זמן ומשג אחד, ובכל יום מימי חנכה נכללים כל השמונה, וזה שאמרים בכל יום וכל מצות שמונת ימי חנכה – שפבר ביום הראשון מזכירים ומכלילים כל השמונה, כי הם נכללים בכל יום.

הארת אור הגנוז

אמת ליעקב

רבי יעקב יצחק מבגלדוב זיע"א

אור נרות החנכה מרגיל את עינינו לחזות באור העצום של אור הגנוז שיתגלה בעתיד

אם ירפאו איש עור ויפקחו עיניו לראות, אם יעמידנו מיד נגד השמש, זייק לו גדל האור, כאשר אנו רואים בחוש, כי אם מעט מעט מרגילים אותו לקבל האור עד אשר ירגיל באור.

כן אנו עתה בגלות המר הנה, לא הרגלנו בגדל הבהקת אור דקדושה, ואם ירצה ה' כשתהיה הגאולה שלמה ויתגלה אור הגנוז במהרה בימינו לצדיקים אור דקדושה, ונצא מחשוכא לנהורא רבה, יוכל חס ושלום להזיק לנו.

על כן המציאו לנו רבותינו ו"ל מזור ותרופה מצות הדלקת נר חנכה המרמז לאור הגנוז בינדוע מספרים הקדושים, ואם נקים המצנה הזאת בכונה רצויה אזי בודאי לא זייק הבהקת

אור הגנוז שיתגלה במהרה בימינו, כי הרגלנו באור דקדושה.

באור הכתוב 'ורח בחשך אור לישרים'

וזה פרוש הכתוב, 'ורח בחשך אור לישרים' (תהלים קיב ד), פרוש הזריח לנו בחשך של גלות אור דקדושה ועל ידי זה נוכל לקבל אור לישרים - אור הגנוז לצדיקים לעתיד לבא במהרה בימינו אמן.

באור דעת בית הלל שמוסיף והולך על פי הג"ל

וזה טעם בית הלל דסבירא להו מוסיף והולך, כי גם בקדשת נר חנכה עצמה המרמז לאור הגנוז גם כן לא נוכל לקבל מיד אור הגדול דקדושה של שמונה נרות, כי אם בהדרגה מעט מעט. וזה גם כן טעם דמעלין בקדש ולא מורידין, וד"ל:

התלהבות ושמחה בעת ההדלקה

מאיר עיני חכמים

רבי מאיר מסוקרטשוב זיע"א

זרובי אורח מלהיכים ומעוררים, בשגב קדשת עבודת הדלקת הנרות וסגלתם העצומה

יתעורר האדם בהדלקת נר חנכה בגדל תשוקה נפלאה לדבקות רצון השם יתברך בלתי שום פחד ומורא כלל משום תאוה ומדה רעה עד שכל המדות והטבעים יודו אליו. וזה דבר חדש אשר ישאל לא השיגו השגה זו אפילו במעמד הקדוש אשר פסקה והמתן ממש והקדימו נעשה לנשמע וכו'.

ועתה בהדלקת נר חנכה חל עלינו להתעורר בדבר החדש הנה, עד שכל הטבעים

אָדָם הֵרָאוּשׁוֹן, כָּלֶם מְסַבְּבִים לְבַקֵּשׁ אֵיזָה אִישׁ יִשְׂרָאֵל שִׂיאֹזֵר עֵז מְתַנְיָו לְהַדְלִיק גַּר חֲנֻכָּה, וּבְזָה יָרִים כָּל הַנִּיצוּצִין קְדִישִׁין מֵעַמְקֵי הַקְּלָפוֹת.

וְלִזְזָת יֵאֱמִין הָאָדָם בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה, שְׂוֹדַאי בְּעֵת עוֹמְדוֹ לְהַדְלִיק גַּר חֲנֻכָּה, שְׂעוּמָדִים עָלָיו כָּל הַנִּיצוּצִין קְדִישִׁין שְׁלוֹ וּמֵאֲבוֹת אֲבֹתָיו עַד אָדָם הֵרָאוּשׁוֹן, אֲשֶׁר כָּלֶם מְסַבְּבִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שְׂמָא עַל יְדֵי הַתְּעוֹרְרוֹתוֹ בְּהַדְלִיק גַּר חֲנֻכָּה יִזְכֶּה לְהָרִים אוֹתָם וּלְהַעֲלוֹתָם לְשָׁרְשׁוֹ.

הַרְמֵז בְּמָה שְׁנֵהֲגוּ הַנִּעְרִים הַעֲנִיִּים לְסוֹכֵב בְּחֲנֻכָּה

וְכֵן אֵיתָא בְּשִׁלְחֹן עֲרוּף שְׁנֵהֲגוּ עֲנִיִּים לְסַבֵּב בְּחֲנֻכָּה, שְׂהֵם בְּסוּד כָּל הַנִּיצוּצִין קְדִישִׁין שְׁנִפְּלוּ בְּעַמְקֵי הַקְּלָפוֹת עַל יְדֵי חֲטָאת בְּנֵי אָדָם, שְׂהֵם בְּסוּד עֲנִיִּים וְאֲבִיוֹנִים אֲשֶׁר הֵם בְּתוֹךְ עַמְקֵי הַקְּלָפוֹת, וְהֵאֲבִים לְמִצַּא אֵיזָה אִישׁ יִשְׂרָאֵל שִׂיאֹזֵר עֵז וּמְתַנְיָו בְּהַדְלִיק גַּר חֲנֻכָּה לְהָרִים כָּל הַנִּיצוּצִין קְדִישִׁין מֵעַמְקֵי הַקְּלָפוֹת לְהַשִּׁיבֵם לְמִקּוֹר שְׂרָשָׁם:

סגולת הנרות

בְּנֵסֶת יְחֻזְקָאֵל

רַבִּי יְחֻזְקָאֵל מִרְדּוּמֶסֶק זִיעִ"א

סְגוּלַת הַנְּרוֹת לְהַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם כָּל הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה

וְהֵנָּה מִצְוַת גַּר חֲנֻכָּה יֵשׁ לוֹ כַּח כְּזָה שְׂמִמְשִׁיף עַל הָאָדָם עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה, וְזֶה הַפְּרוּשׁ גַּר לְכָל 'אֶחָד' וְאֶחָד, הוּא הָאֶחָד מִקְרִיאַת שְׂמַע שֶׁל יוֹם וְאֶחָד מִקְרִיאַת שְׂמַע שֶׁל לַיְלָה – וְהֵינּוּ שְׂמִצְוַת גַּר חֲנֻכָּה יֵשׁ לוֹ כַּח כְּזָה לְהַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם עַל

יְשֻׁלִּימוּ אֲתָנוּ בְּלַתִּי שׁוֹם פַּחַד כָּלָל, וְאֵז נִזְכָּה לְהַתְּעוֹרֵר עַל יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ מִלְּמַעְלָה גַּם כֵּן מִצְוָה זֹה בְּרוּחַנִיּוּת, וְנִזְכָּה עַל יְדֵי מִצְוָה זֹה לְעוֹרֵר גְּאֻלָּה עוֹלָמִית וְנִצְחִיּוּת (שַׁעַר ו').

יְתַעוֹרֵר הָאָדָם בְּגַר חֲנֻכָּה שְׂעַקֵר בְּנֵית הַדְּלִיקָת גַּר חֲנֻכָּה, שְׂאֲפִילוּ בְּעֵת סְלוֹק הָאָדָם מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּצֵאתוֹ לְדְבָרִים הַהִכְרָחִיִּים מִהַבְּלִי עוֹלָם הַשְּׁפָל, גַּם שֵׁם יִהְיֶה תְּשׁוּקָתוֹ בְּשִׁלְמוֹת לְהֵשֵׁם יְתַבְּרֵךְ בְּסוּד מִצְוַת הַדְּלִיקָת גַּר חֲנֻכָּה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, שְׂיִהְיֶה פְּרָסוּם הַגֵּס לְרִשׁוֹת הַרְבִּים (שַׁעַר יא').

יְתַעוֹרֵר הָאָדָם בְּמִצְוַת גַּר חֲנֻכָּה שְׂאָנוּ בְּנִים לְמִקּוֹם מִמֶּשׁ חֵלֶק ה', וְחַפְּצֵי וְתְשׁוּקַת הַשֵּׁם יְתַבְּרֵךְ שְׂיִהְיֶה אָנוּ נִשְׁמָרִים מִכָּל הַמַּדּוֹת וְתַאֲוֹת רְעוּת וּמִכָּל מִינֵי טְנוּף, וּבְזָה אֲנַחְנוּ מְבַנְּעִים כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַנְּבִרָאִים, שְׂאֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמֶּשׁ שׁוֹיִם אֵלָיו יְתַבְּרֵךְ.

כְּמוֹ שְׂהֵשֵׁם יְתַבְּרֵךְ שׁוֹפֵעַ חַיּוֹת עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַנְּבִרָאִים כֵּן הָאָדָם עַל יְדֵי הַיְדַבְּכוּת מַעֲשֵׂיו בְּדַבְּקוֹת אֲמִתִּי לְהֵשֵׁם יְתַבְּרֵךְ זֹכֶה לְהַשְׁפִּיעַ חַיּוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת הַנְּבִרָאִים, וְזֹכֶה לְבַטֵּל כָּל הַמְּסַכִּים הַמְּבַדִּילִים אֲשֶׁר בִּיגְנוּ לְבֵין קוֹנְנוֹ, וְנִהְיֶה בְּהִיכַל מְלֶךְ מִמֶּשׁ דּוּמָה אֵלָיו (שַׁעַר יב').

עַל יְדֵי הַתְּעוֹרְרוֹת בְּהַדְּלִיק הַנְּרוֹת מְרִים וּמַעֲלָה הָאָדָם לְשׁוֹרֵשׁ כָּל הַנִּיצוּצִין קְדִישִׁין שְׁלוֹ וְשֵׁל אֲבוֹת אֲבוֹתָיו עַד אָדָם הֵרָאוּשׁוֹן

כְּבֵא הַעֵת לְהַדְּלִיק גַּר חֲנֻכָּה לְהַתְּעוֹרֵר אֶת עַצְמֵנוּ בְּעִבּוּדַת כְּהֵן גְּדוֹל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכו', שְׂמִשָּׁם יוֹצֵא הָאוֹר וּמֵאִיר לְחוּץ, לְמִקּוֹם רִשׁוֹת הַרְבִּים וְהַקְּלָפוֹת וְלְהַעֲלוֹת כָּל הַנִּיצוּצִין קְדִישִׁין מִשָּׁם לְמַעְלָה, הֵן אוֹתָן שְׁנִפְּלוּ מֵאֲתָנוּ, וְהֵן אוֹתָן שְׁנִפְּלוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ עַד

אחרֵי כן מצרה לרוחה ומאפלה לאור גדול וכו', ולכן ובכן 'ארוממך ה' פי דליתני' והגפיתני מעלה מעלה על ידי נסים ונפלאות וכו'.

גם רמז תבת 'דליתני' גימטריא 'גלות יין' עם הכולל וכו', והינו נמי רמז 'איבי לי' פתוב חסר וכו', שעם שני תבות וכללותם גימטריא 'יין' וכו'.

וגם ולא שמחת וכו' – בבטול מצוות הרמוזים בתבת 'שמחת', שהיא ראשי תבות 'שבת מילה חדש תורה', שגם כן על התורה גזרו, כמו שכתוב בתקון ההודאה 'על עמך ישראל לשכחם מתורתך' וכו'. ועל הכל ארוממך ה' וכו'. וכל פסוקי המזמור נמשכים אחריו בענין זה, שגם לרבות ארבע גליות, דו"ק ותשפח וכו'.

ועל הנסים

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

'טמאים' ביד טהורים ו'רשעים' ביד צדיקים ו'זדים' ביד עוסקי תורתך' – הכונה לנצחון על המתיוונים מישראל שנלחמו יחד עם היוונים

בתפלת 'ועל הנסים' שאומרים בימי חגכה 'מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך'.

ואולי יש לומר, שהפונה בשלשת הענינים הנ"ל (טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך) היא למתיוונים מבני ישראל, הינו, שנוסף על הנס שבני חשמונאי גברו על מלכות יון (באפן ד'מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים'),

מלכות שמים כל היום והלילה כמו הכח משני פעמים קריאת שמע מיום ולילה:

מזמור שיר חנכת הבית

שיכל טוב

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

באור מזמור 'מזמור שיר חנכת הבית' על נסי חנכה

אפשר לרמז מזמור זה על ימי חנכה, שכן תקנו הראשונים זכרונם לברכה לאמרם בימים ההם בשעת ההדלקה, דהינו אחר כך, וגם בתפלת שחרית ומנחה של שמונת ימי חנכה פדויע וכו', הלא דבר הוא שלא על חנם הקבע בפירק ההוא פנזכר, אם לא שדך לעמת הנסים ההם וכו'.

'מזמור' שיר חנכת הבית' – גימטריא 'מי' מתתיה בן יוחנן כהן גדול חשמונאי וכניו.

גם ראשי תבות 'מזמור שיר חנכת' הוא מש"ח, שהוא ראשי תבות 'מילה שבת חדש', שעל שלושה אלו שהם מעקרי הדת גזרו היוונים, כמבאר בספר חיי נפלאות מזה, עין שם וכו'.

גם ראשי תבות 'מזמור שיר' הוא 'שם' למפרע, שהוא גימטריא גר חנכה עם הכולל, והכל הולך למקום אחד וכו'.

'ארוממך ה' פי דליתני ולא שמחת איבי לי וכו' – בלשון יחיד, לעמת כל אחד ואחד מישראל שהיו באותו הדור וכו'. גם לשון התרוממות דיקא מבצעדה מדה כנגד מדה, תחת שפלותנו ודלותנו עד ששחה נפשנו לעפר בגלות הנזכרת וגזרותם, ודלוננו מאד פדויע וכו'.

ט'מאים . . ורשעים . . וזדים, ומכל מקום נצחו ה'טהורים . . צדיקים . . עוסקי תורתך.

ועל דרך זה בדורנו, כְּאִשֶּׁר כְּמָה מִיִּשְׂרָאֵל שְׂאִינֵם שׁוֹמְרֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת בְּשִׁלְמוֹת לַעֲת עֲתָה הָרִי הֵם 'תינוקות שְׁנִשְׁבּוּ' – וְה'טְהוּרִים . . צדיקים . . עוסקי תורתך' עומדים על משמרתם במסירות נפש על שמירת התורה ומצוות, הרי הקדוש ברוך הוא עוזרם וכו' ועד שמביא ישועה והצלה לעולם.

ועוד זאת – שנתן להם הכח להתגבר על אלו שְׂאִינֵם 'טהורים כו', כי זה שֶׁהִטְהוּרִים כו' הם המעוט, זהו בכמות, אֲבָל באיכות הרי הטהורים כו' העקר, כי להם יש התקף של קדושה שמקורה בקדושתו של מקום, ואלו תקפם של ט'מאים . . ורשעים . . וזדים' הוא גשמי בלבד.

ולכן סוף סוף הם המנצחים באפן של 'מסרת', שלא זו בלבד שצד הקדושה מנצח, אלא עוד זאת, שהצד שפגג נמסר ביד הקדושה, שהם נהפכים לטוב, 'נכבשים' תחת שליטת הקדושה, עד שנהפכים להיות 'טהורים' . . צדיקים . . עוסקי תורתך.

למוד וחזוק לענין כל אחד ואחד באפן פרטי מהענין הנ"ל

כשם שהוא בנוגע לכלל ישראל – כמו פן הוא אצל כל אחד ואחת: אמרו חז"ל (ברכות לה:) 'הרבה עשו . . פרשבי' ולא עלתה בידם', דרב בני ישראל אינם יושבי אהל אלא בעלי עסק, שרוב היום עוסקים הם בצרכיהם הגשמיים, ומעוט היום עוסקים הם בדברים שבקדושה ממש – תפלה, קביעות עתים לתורה וקיום המצוות.

וגם שעושים כל מעשיהם 'לשם שמים' ויבכל דרכיה דעהו – הרי נקראים 'מעשיך' ו'דרכיך', אלא שנעשים 'לשם שמים'.

הנה עוד זאת, שנמסרו לידם גם ה'טמאים . . ורשעים . . וזדים' מבני ישראל גופא.

הנצחון על המתיונים הוא גדול הן בחינה גשמית והן בחינה רוחנית

זזה מגדיל ביותר את הנס – ומשתי הבחינות: הן נצחון המלחמה כפשוטו, וכמוכן כפשוטו גדל הנס כְּאִשֶּׁר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ לְצַדִּים שֶׁל הַיּוֹנִים, ומכל מקום נצחו ה'טהורים . . צדיקים . . עוסקי תורתך'.

והן מצד רוחניות הענינים, זה שהקדוש ברוך הוא עשה לישראל גם זה [שזהו תכן אמירת 'ועל הנסים', להדגיש שלא היה זה נצחון טבעי אלא גם שנעשה על ידי הקדוש ברוך הוא, ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם רבת כו' דנת כו' נקמת כו' מסרת כו'] – דאף על פי שבמה מישראל לא היו ראויים לנס זה, מכל מקום התחשב הקדוש ברוך הוא עם המעוט שהיו 'טהורים' . . צדיקים . . עוסקי תורתך' ועשה להם גם זה.

דברי עזר וחזוק שנתן ללמד מך לדורנו

ומכאן עזר וחזוק גדול לבני ישראל בדורנו זה, שנוסף לזה שאתם המעט מכל העמים (דברים ז ט), הנה גם מבני ישראל גופא, הרי שומרי תורה ומצוות בשלמות (ולכל פרטיהן) הם לעת עתה מעוט לגבי שאר אחינו בני ישראל שליט"א.

וההתבוננות במצב זה, יכולה להביא את האדם לידי 'אוש חס ושלום, או על כל פנים לגרם חלישות – דכיצד יזכו בני ישראל לגאולה האמתית והשלמה שתלויה בתשובה (דאין ישראל נגאלין אלא בתשובה), כְּאִשֶּׁר כְּמָה מִיִּשְׂרָאֵל עֲדִין רְחוּקִים מִזֶּה?

ועל זה ישנו הלמוד בכל שפן וקל וחמר מימי חנכה, דכמו בימי חנכה שאז היו

שבת חנכה

בית אברהם

רבי אברהם מסלונים זיע"א

שבת קדש משלימה את פעלת נר החנכה

איתא בספר פת עין, כי נר חנכה צריכה להדליק חצי שעה, שעה הוא לשון פניה, כמו דכתיב וְאֵל קִין וְאֵל מִנְחֹתוֹ לֹא שָׁעָה (בראשית ד ה), הינו שעל ידי נר חנכה הוא רק חצי פניה להקדוש ברוך הוא, אבל על ידי שבת קדש הוא פניה שלמה אליו ותברך, להיות ממש ככריה חדשה.

אך אי אפשר לעשות בשבת קדש פניה שלמה להשם ותברך, רק על ידי זה שמקדם נר חנכה חכנה על ידי החצי פניה. ולכן מקדם נר חנכה למטה מעשרה, והולך ומעלה לנר שבת למעלה מעשרה.

וזהו 'נר לרגלי דברך' (תהלים קיט קח), זהו נר חנכה למטה מעשרה, בחינת רגל, ואור לנתיבותי זהו אור שבת קדש למעלה מעשרה. ומרמז בפסוק (תהלים לו י) 'כי עמך מקור חיים וגו'', 'עמך' הוא חודר עליון, והוא בשבת קדש שאז הוא בחינת 'באורך' נראה אור, הוא אור של חנכה:

זאת חנכה

נחל יצחק

רבי יצחק אייזיק מזוטשקא זיע"א

גמר החתום הוא בימות החל כיון שעקר המבוקש הוא האם מעלים את עניני החלין

זאת חנכה – גמר החתום (ספרים הקדושים). להבין הענין שלאחר כל הימים הנוראים

ואולי אפשר שתעלה בלבו של אדם מחשבת 'מרה שחרה', דכיצד יש ביכלתו לקיים הצווי (שמות כה ח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' – בתוך כל אחד ואחד מישראל, שגדשתו תברך תשרה בתוכו ובתוך ביתו ממש – כאשר רב זמנו בענינים גשמיים?

ובזה הלמוד מימי חנכה, דזה שמדמה בנפשו שרק 'מעוטו' משקע בטורה וצדקות ועסק התורה – הרי זה רק בכמות, אבל באיכות – עקרו הם אותם השעות שעוסק בתפלה ובתורה ובמצות, והם הם הקובעים את מציאותו האמתית.

ועוד זאת: על ידי הכרה זו גופא, זוכה ל'מסרת כו' וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד כו' – שגם בעת עסקו בדברים גשמיים, נרגש אצלו שכל זה אינו העקר שלו, והם טפלים לעקרו ומהותו האמתית, שהיא עבודת ה'.

עוד וחזק לחזרים בתשובה מהענין הנ"ל

ומכאן למדנו גם בן עדיד לאלו החוזרים בתשובה, שגם אם פמה ימים בעבר היו רחמנא לצלן במצב של 'טמאים', ועוד זאת – 'רשעים'.. וזדים', יצרים התגבר עליהם אז – ומרגישים עצמם 'חלשים' ו'מעטים' – הגה עליהם לידע, שהם לאמתתם 'טהורים'.. צדיקים'.. עוסקי תורתך, וזהו עקר מציאותם, ועל ידי זה יתגברו על העבר שלהם.

וכל אחד ואחד יבנה את 'מקדשו' הפרטי – בתחלה מטהר את עצמו מפל עניניו הבלתי רצויים, 'ופנו את היקלך וטהרו את מקדשך', ואחר כך מדליק נר נשמתו (נר ה' נשמת אדם) – 'והדליקו נרות בחצרות קדשך', עד שזוכה 'להודות ולהלל לשמך הגדול' (חלק

בשנה זו במוצאי שבת קדש תנפה בהלולא רבה של אדמו"ר הקדוש מסטרעטין זי"ע, בשעה שעשה אדמו"ר הקדוש שליט"א אתר הבהלה בבית תפילה יקרא הדלקה מנותר הפתילות והשמן ושוררו מזמור המנונה ופיט מעוז צור.

ואמרת אז לרבנו הקדוש: 'ומנותר קנקנים וכו'', הינו מלבד מה שעוררים הגס בכל שנה בשעת הנרות הללו שאנו מדליקין, עוד זאת גם במה שעושים מדורה על הנותר גורם גם בן בעת שהוא לעורר הגס, על דרך אמרם "ל (סוכה לח). שיורי המצות מעכבין את הפרעוניות. והוטב בעיניו.

נתנת חלק לסטרא אחרא כדי שלא יקטרג גם אמרתי דהנרות הללו אין לנו רשות להשתמש בהן דהן קדש, ובהשתמש שמדליקין, אולם שמשורת הדין משתמשין בהם בזה נוהגים חלק להסטרא אחרא כמו שעיר המשלח ושעורות של תפלין ומים אחרונים וכדומה, כדי שלא יהיה שום קטרוג על גוף המצוה והחביבה:

המצינים לגמר החתום, כיום הפפורים הושענא רבה ושמני עצרת, הנה השלמת גמר החתימה היא בתנפה שאינו בכלל יום טוב.

אכן נראה, דזהו הענין באמת, שהשם יתברך רצה להורות בזה, שעקר גמר החתימה נקבע לטובה אם גם בימים הרגילים של ימות החל מתנהגים בקדושה פאות, ולא רק בימים הגבוהים.

וכלול בזה גם כן, שעקר התכלית הוא להעלות את הוואכדי"ע ענינים, פרוש להעלות את עניני החלין הגשמיים, שימי התנפה באים עבור תכלית זה, להאיר את בחינות החל באור התורה והקדושה:

שרפת הפתילות

מיכל המים

רבי יחיאל מיכל אב"ד נידנוב זיע"א
שרפת הפתילות מעוררת חביבות כשירי מצוה
| הרמז בזמנותר קנקנים

אוצרות גאוני הדורות

שנים, ולפי שהבטיח עצמו על שר המשקים הוסיפו לו עוד שני שנים, וזהו שנאמר 'אשרי הגבר אשר יבטח בה', ולפי זה היה יוסף בבית האסורים שנים עשר שנים, ואם כן היה לכתב 'ויהי מקץ שנים עשר שנים'.

ונראה לי דתדא קושיא מתרצת בתקרתה, רק נקדים לזה מה שמצינו פרוש על פסוק הנאמר בפרשה הקודמת, שאמר יוסף לשר המשקים 'כי אם זכרתי אתך וגו' פי גב גנבתי מבית העברים, גנבתי לב אבי ולב

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על הירא (מא א)

בן אורי

רבי אורי ב"ר יהודה ליב זצ"ל
לא תקו יוסף על ידי ישיבתו בבית הסהר חטאם של השכטים כי אם את חטאו
פרש רש"י אין מקץ אלא לשון סוף, וצריך לכאר מאי בעי רש"י בזה. ועוד יש לנדק, דבסוף פרשת וישב (מ כג) פרש רש"י שהיה יוסף צריך להיות בבית אסורים עשר

שִׁיזְכִירוּ בִּפְנֵי פְרַעֲה, וְאָמַר לוֹ "זִכְרְתֵנִי" וְהִזְכְּרְתֵנִי" (בראשית מ, יד), נוֹסְפוּ לוֹ שְׁנֵתִים בְּבֵית הָאֲסוּרִים.

וְהִנֵּה אִם יוֹסֵף לֹא הָיָה מִבְּקֹשׁ זֹאת מִשֵּׁר הַמְּשָׁקִים, הָרִי שֶׁפְּרַעֲה הָיָה חוֹלֵם אֶת חִלּוּמוֹ שְׁנֵתִים קִדְּם כְּדֵי שְׁיֹסֵף יֵצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים וְיִמְלֹךְ בְּמִצְרַיִם. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַפְּסוּק "וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנֵתִים יָמִים וּפְרַעֲה חָלֵם", הִינּוּ מֵה שֶׁ"פְּרַעֲה חָלֵם" הוּא הַמְּשָׁף לְמֵה שֶׁאָמַר "וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנֵתִים יָמִים", כִּי מֵה שֶׁחָלֵם אֶז וְלֹא קִדְּם, הוּא בְּגִלְל שֶׁנִּגְזְרוּ עַל יוֹסֵף עוֹד שְׁנֵתִים בְּבֵית הָאֲסוּרִים. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן היאר רעות מראה ודקות כשר ותעמדה אצל הפרות על שפת היאר. ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הכשר את שבע הפרות יפת המראה והבריאת נייןן פרעה (מא ג-ד)

בלי חמדה

רבי שמואל לניאדו זצ"ל

בחלום פרעה נרמו שהרעב יהיה רק שנתיים

יש לְדַקְדֵק, שֶׁבַתְחִלָּה נֶאֱמַר "שֶׁבַע פְּרוֹת וְגו' רְעוֹת מְרָאָה וְדִקּוֹת בְּשֵׁר", וְאַחַר כֵּן "וְתֹאכְלֵנָה הַפְּרוֹת" וְגו' אֶת שֶׁבַע הַפְּרוֹת יִפֹּת הַמְרָאָה וְהַבְּרִיאַת", וּמִדּוּעַ לֹא נֶאֱמַר "וְתֹאכְלֵנָה שֶׁבַע הַפְּרוֹת" כִּפִּי שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַפְּרוֹת הַטּוֹבוֹת. וְנִרְאֶה לְבָאֵר בְּהַקְדִּים אֶת דְּבָרֵי רַש"י (בראשית ג, ג, ויחזקאל כט, יא), שֶׁהֲרַעֵב הָיָה רַק שְׁנֵתִים, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי זֶה שְׁנֵתִים הֲרַעֵב בְּקִרְבֵּי הָאָרֶץ" (בראשית מה, ו), וְזֹאת מִבְּיַן שֶׁכָּאֲשֶׁר בָּא יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם הַפְּסִיק הֲרַעֵב.

ואם כֵּן, בַּתְּחִלָּה נֶאֱמַר שֶׁפְּרַעֲה רָאָה "שֶׁבַע פְּרוֹת וְגו' רְעוֹת מְרָאָה וְדִקּוֹת בְּשֵׁר", כִּי כֵּן מִתְחַלֵּה כֵּן הָיָה צָרִיף לִהְיוֹת שִׁהְיִו

אֲחִים, לְכֹף נֶאֱמַר כֶּפֶל 'גִּנְבְּתִי' (עֵינן שַׁפְתֵי כהן). וּמִזֶּה יָדוּעַ מֵה דְאִיתָא בְּמִפְרָשִׁים בְּשֵׁם הַזֶּהר, יוֹסֵף הָיָה עֹשֶׂר שְׁנַיִם בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וּבְזֶה תִּקֵּן חֲטָא שֶׁל עֲשָׂרָה אָחִיו, וְעוֹד שְׁנֵי שְׁנַיִם תִּקֵּן חֲטָא שֶׁל עֲצָמוֹ, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שֶׁתִּלְּה בְּטַחוּנוֹ בְּשֵׁר הַמְּשָׁקִים כִּנ"ל.

וזהו גַּם כֵּן יָדוּעַ שֶׁעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכֵיחוֹת הָיָה נֶעֱנָשִׁים בְּחֲטָא מְכִירַת יוֹסֵף, בְּשִׁבְלֵי שֵׁהֵם הָיָה גִלְגוּל עֲשָׂרַת הַשְּׁבָטִים, נִמְצָא אִף שְׁיֹסֵף תִּקֵּן חֲטָא שֶׁל עֲשָׂרַת שְׁבָטִים, עֲדִין נִשְׁאָר מִהַחֲטָא וְלֹא הָיָה קֵץ וְסוּף עַל זֶה, עַד שִׁהְיִו צָרִיכִים לְעַנֵּשׁ עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכֵיחוֹת, אֲבָל לְאוֹתָן שַׁתִּי שְׁנַיִם שֶׁהָיָה בְּשִׁבְלֵי חֲטָא עֲצָמוֹ לְזֶה הָיָה קֵץ וְסוּף.

ומעתה לֹא רְחוּקָה הִיא מִמֶּךָ לְהִבִּין בְּנֵת רַש"י, דְּקִשָּׁה לְרַש"י לְמֵה כְּתִיב וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנֵתִים, וְהִלָּא יוֹסֵף הָיָה בְּבֵית הָאֲסוּרִים שְׁנַיִם עֲשָׂר שְׁנַיִם, וְהָיָה צָרִיף לְכַתֵּב וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַיִם עֲשָׂר שְׁנַיִם, לְזֶה מִתְרַץ רַש"י אֵינן 'קֵץ' אֵלֹא לְשׁוֹן סוּף, וְאִם כֵּן אֵי אֲפָשֶׁר לְכַתֵּב וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַיִם עֲשָׂר שְׁנַיִם, דְּלֹאוֹתָן עֲשָׂר שְׁנַיִם שֶׁהָיָה בְּשִׁבְלֵי הָאֲחִים עֲדִין לֹא הָיָה קֵץ וְסוּף, דְּאִפְתִּי הַצָּרִף לִהְיוֹת נֶעֱנָשִׁים בְּעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכֵיחוֹת, אֲבָל לְאוֹתָן שַׁתִּי שְׁנַיִם הָיָה סוּף, לְכֹף כְּתִיב וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנֵתִים.

תורה מציון

רבי מן ציון הבהו והנהו זצ"ל

חלום פרעה התאחר בשנתיים

יש לְדַקְדֵק, שֶׁהָרִי ו' מוֹסִיף עַל עֲנִין רֵאשׁוֹן (פסחים ה, ה), וְא"כ מֵהוּ שֶׁנֶּאֱמַר "וּפְרַעֲה חָלֵם", הָיָה צָרִיף לִזְמַר 'פְּרַעֲה', שֶׁהָרִי אֵינָה תוֹסֵפֶת יֵשׁ בְּזֶה עַל מֵה שֶׁנֶּאֱמַר קִדְּם.

ויש לְבָאֵר עַל פִּי הַמְּבַאֵר בְּמִדְרַשׁ (ב"ר מ, יד), שֶׁבְּגִלְל שְׁיֹסֵף בְּקֹשׁ מִשֵּׁר הַמְּשָׁקִים

עוד יש להקדים את דברי הגמ' ברה"ה (יא). שיוסף יצא מבית האסורים ברה"ה. ולפי זה אפשר שאף חלום פרעה היה בליל ר"ה. **ומעתה** יבאר, שהחרטמים סברו כקושית התוס', ועל כן אמרו שמאחר שהחלום היה ברה"ה ודאי עוסק הוא בחייהם ובמותם של בני אדם ולא בענין תבואה, ולכן לא פתרו כמו שפטר יוסף. אולם יוסף סבר כתרוץ התוס', שאף שהגזרה על התבואה נגזרה בפסח, אולם בשמים מזפירים את הדין ברה"ה, ומחמת כן פתר כפי שפטר. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וידבר שר המשקים את פרעה לאמר את חטאי אני מזכיר היום (מא ט)

בית היוצר

רבי יואל צבי ראטה זצ"ל

חלומו של פרעה נמשך למשך שנתים ימים

נראה לעניות דעתי לישוב הא דקאמר שר המשקים לפרעה 'את חטאי אני מזכיר' בלשון רבים, דהנה לכאורה יש להבין על פי פשוטו דאמאי לא נכנסו דברי החרטמים בפתרונם באזני פרעה, הגם שבלתי ספק שזה היה בדרך גס לטובת יוסף, עם כל זה ראוי להבין גם על פי פשוטו.

ונראה לעניות דעתי, דיש לזקק במאי דקאמר 'מקץ שנתים ימים ופרעה חלם', דהלשון 'חלם' משמעה לשון הוה, דבתחלת ההודעה היה לו לומר חלם או ויחלם, וראיתי באור החיים ז"ל שתרץ על זה ופרש כי שנתים ימים היה תמיד פרעה חלם בתמידות חלום זה, אלא שלא היה יודע שחלם, וילסוף שנתים חלם ולא שכה, 'עין שם [וכו.]'.

ולפי עניות דעתי נראה לפרש, שפרעה באמת חלם שני שנים בתמידות דכבריו ז"ל,

שבע שנות רעב, אף בפעל 'ותאכלנה הפרות', מעוט רבים שנים, כי נאה רק שתי פרות 'רעות המראה ודקת הכשר' שאוכלות את שבע הפרות 'פת המראה', הינו שבשנתים שיהיה רעב ישפחו את השבע של שבע שנים.

(באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ויהי בכך ותפעם רוחו וישלח ויקרא את כל חרטמי מצרים ואת כל חכמיה ויספר פרעה להם את חלמו ואין פותר אותם לפרעה (מא ח)

פרי עץ חיים

רבי חיים אביגדור זצ"ל

יוסף והחרטמים נחלקו בקשית ותרץ תוס'

מוכא במדרש (כ"ד פט, ח), שהחרטמים פתרו את החלום, ואמרו 'שבע בנות אתה מוליד, שבע בנות אתה קובר, שבע מדינות אתה כובש, שבע מדינות מורדות בך', אף דבריהם לא התקבלו אצל פרעה, וזהו שנאמר 'ואין פותר אותם לפרעה', כי היו פותרים אותם, אף הפתרון לא התקבל אצלו.

ויש להבין, מאחר שחרטמי מצרים היו חכמים, וראוי שפתרוןם לא התקבל אצל פרעה, מדוע לא שנו פתרוןם ופתרו בדרך שפטר יוסף.

ונראה לבאר בהקדים את המשנה ברה"ה (טז), 'בארבעה פרקים עולם נדון, בפסח על התבואה וכו', בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון. והקשו התוס' מהמעשה המוכא בגמ' ברכות (יח:) בקסיד אחד שהקניטתו אשתו בערב ר"ה, ובר"ה הלך ולן בבית הקברות, ושמע רוח אחת שמספרת לחברתה, ששמעה מאחורי הפרגוד שכל הזרע ברביעה ראשונה בך מלקה אותו. הרי שבר"ה נגזר גם על התבואה. ותצו, שבר"ה מזכירים בשמים את הדין שנגזר בפסח.

אם יודע הוא או לא, ועל כן כשהחזיר יוסף לפרעה ואמר לו שבע פרות הרקות והרעות לא הזכיר לו דלות, יען כי לא ראה זאת בחלום, ומזה הבין פרעה כי רוח אלהים דובר ביוסף.

אמנם יוסף ידע כי גם זה שרצה פרעה להטעותו הוא גם כן מן השמים, כדי שמזה יבין הפתרון. דכל התרטמים פתרו אותו על שבע מדינות, פי כן דרך החלום שלא יהיה מפרש רק בוא בדרך חידה ומשל, ועל כן פתרו לו על שבע מדינות.

ויוסף פתר לו דהחלום מראה על עניני תבואה, והבין זה מדאמר לו 'דלות', ולשון דל בלשון הקדש הוא על עניני תבואה, וכמו שאמרו במסכת בכא מציעא (טז) לא נקראו ישראל דלים אלא על עסקי תבואה, שנאמר (שפטים ו א) 'וידל ישראל מאד', והגם כי דבר בלשון מצרי, מפל מקום בודאי אמר בלשון התורה בלשון כהוראת דל בלשון הקדש.

ומזה יבין כל אדם כמה צריך לשים בטחוננו בה, עד כי גם אם יראה שחברו רוצה לעשות לו רעה, יבין כי גם זאת מה' הוא, והוא רק לטובתו.

ושבע הפרות הרקות והרעות העלת אחריהן שבע שנים הנה ושבע השבלים הרקות שרפות הקדים יהיו שבע שני רעב (מא כז)

בנין אריאל

רבי שאול לוננשטאם זצ"ל

חלום השבלים כנגד הרעב של שאר הארצות הסמוכות למצרים

ושבע השבלים הרקות שרפות הקדים יהיו שבע שני רעב. ראוי לשית לב למה פרט הפתרון הנה על שבע השבלים הרקות,

אמנם לא שכח את החלום, רק ספר אותו להתרטמים בבקר והתרטמים פתרו לו החלום, ובלילה שלאחריו חלם עוד הפעם אותו החלום בעצמו, ומזה היה יודע פרעה שאין זה פתרון החלום מה שפתרו לו התרטמים, דאי לא הכי למה היה לו לחלום עוד הפעם, וכן היה בכל פעם שפתרו לו חלום, [חלם] עוד הפעם בלילה לאחריו, עד שלכסוף לא מצאו שום פתרון עד שגוי שנים, עד שבא יוסף ופתר לו, ואחר זה הפתרון של יוסף לא חלם עוד בלילה שלאחריו.

ולזה שפיר אמר לו 'אחרי הודיע אלהים אותך', כי נודע לו כברור שזה הפתרון הוא אמת, מפני שלא חלם אחר כך כמו גבי התרטמים, ויש ראיה לזה מהא דקאמר גבי השר המשקים ולא זכר את יוסף, דמשמע שהיה לו מקום לזכרו ואף על פי כן לא הזכירו, והינו כנ"ל שמדי בצאתו חלם פרעה את החלום וספר להתרטמים, והוא לא זכר את יוסף עד מקץ שנתים ימים.

ולזה היה צריך לומר 'את חטאי אני מזכיר היום', דהינו אלו התטאים שחטא בכל יום ויום מה שלא זכר את יוסף כל שני שנים והניח לצער את פרעה בהחלום, אמנם גם זה היה לטובת יוסף שיצער פרעה שני שנים בפתרון התרטמים, דאלו לא היה חולם אלא פעם אחת לא היה יוסף נחשב בעיניו אלא אחד מן התרטמים, ועתה נתגדל עד למעלה.

והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן דלות ורעות תאר מאד ורקות בשר (מא יט)

בית הלוי

רבי יוסף דובנער הלוי סולוביצ'יק זצ"ל

צמיחת הטובה מתוך הרעה

הנה תאר 'דלות' לא נזכר בחלום כלל, ורק פרעה הוסיף כן מדעתו, לבחן את יוסף

ועל השנות החלום אל פרעה פעמים וגו' (מא)

(לב)

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפונקעל זצ"ל

חלום פרעה בראש השנה מוכיח שתחלת דין התבואה בראש השנה

נראה לעניות דעתי לישב, דלכאורה למה אמר יוסף דבר זה ולמאי נפקא מינה, הלא פרעה לא שאל לו אודות זה כלום. אמנם יש לומר, דהנה התוספות במסכת ראש השנה (טו. ד"ה בפסח) הקשו בדמ"שנה (שם) איתא בפסח נדונין על התבואה, ובמסכת ברכות (יח.) גבי אותו חסיד שהקניטו אשתו בערב ראש השנה משמע דבראש השנה נדונין על התבואה. ותרווה התוספות שם שני תרוצים, ואחד מהם שהכל נדון בראש השנה וגזר דין בפסח.

וידוע שראש השנה נקרא 'פעמים', כמו שהובא בקצה המטה על המטה אפרים (סי' תקפא ס"ק טו), וטעמו מחמת שבראש השנה צריכין לשוב פעמים, על חטא שעבר על לאו או בטול עשה, ושנית צריך לתן חשבון על העת שעבר עברה ובאותו זמן היה בידו לעשות מצוה, על דרך שפרש הגר"א זי"ע (שנות אליהו ליקוטים סוף זרעים ד"ה דין) המשנה בפרקי אבות (פ"ג מ"א) דע לפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון, 'דין' הינו על עצם העברה, ו'חשבון' הוא על הזמן שבעת ההיא היה ביכולתו לעסק במצוה, ודברי פי חכם חן.

וזוהו שאמר יוסף הצדיק 'ועל השנות החלום' לשון שונה, למה נשנה לנו החלום בראש השנה שנקרא 'פעמים', הלא קמא לן דבפסח נדונין על התבואה פקשית התוספות, וצריכין לתרוץ תרוץ התוספות דשני זמנים יש, תחלת הדין וגמר הדין, על זה אמר פי נכון

הלא גם שבע הפרות הרעות הוא על סימן זה שיהיו שבע שני רעב. ועוד מה לשון 'שבע שני רעב', הנה ליה למימר 'שני רעב הנה'. ועוד שאר דקדוקים יתבאר על פי פרושי אשר עיני הקורא תחזינה מישרים.

כי הנה בא החלום של שבע פרות שהן עולות מן היאור, ופרש רש"י לפי שהשבע והרעב במצרים בא מן היאור, אבל שבע השבלים לא נאמר בהן שצמחו מן היאור, וצריך דעת הפרש בין אלו לאלו.

ויתכן לומר, שהפרות באות להורות על שני השבע והרעב שהיו בארץ מצרים, לכן באו מן היאור כפרוש רש"י, אבל השבלים באו להורות על שאר מדינות הסמוכות כמו ארץ פנען, וכן אמרו במדרש (רבה צו) דעל שלש מדינות נגזר הרעב, ומסתמא כמו כן כל דברי החלום נתקיים בהם, ועל זה בא רמז השבלים, לכן לא צמחו מן היאור, כי שאר ארצות אין הרעב ושבע שלהם אלא למטר השמים וכיוצא בו.

והנה ידוע מה שאמרו רז"ל (ב"ר פט טו), כי באשר בא יעקב למצרים אחר פלות שנתים פסק הרעב בארץ מצרים לגמרי, שזכות הצדיק הפא לשפן בתוכם גרמה להביא ברכה לרגלו והיתה הרותה במצרים, אבל בארץ פנען ושאר ארצות שלא עמדה להם צדקת הצדיק לא נתבטלה מהם גזרות החלום, והיה שם שבע שני רעב שלמות פהותן.

הנה כי כן באו דברי יוסף מכוונים, כי על שבע פרות הרעות הרומזות על ארץ מצרים לא גזר אמר שיהיו שבע שני רעב, כי הקב"ה לא שם בפיו את הדבר הזה, יצן גלוי לפניו יתברך האמת שלא יעמד הרעב במצרים אלא שנתים ואחר כך נפסק בזכות יעקב, אבל שבע השבלים הרקות הרומזות על שאר ארצות, יהיו שבע שני רעב באשר פתר להם יוסף.

וגו', דנראה מזה שלא התחרטו על גוף המכירה, כי עדין החזיקו בשיטתם שהצדק אתם וכדין מכרוהו, רק תלוי סבת עגש שלהם במה שהיה להם מדת אכזריות, ולא רחמו על אחיהם בהיותו מתחנן אליהם בצרת נפשו, והיה להם להתנהג עמו לפנים משורת הדין מחמת מדת רחמנות של איש על אחיו, אף שהרשיע כנגדו ומתחייב בנפשו.

ועל זה בא ראובן להוכיחם שלא פדבריהם רק חטאו בעצם המכירה, ואמר הלא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד, והינו דראובן היה בו מדת הרחמנות, כמו שנאמר (לעיל לו כב) ויאמר אלהם ראובן אל תשפכו דם השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו, וכוננת זה המאמר, דאף דמחייב מיתה, מכל מקום מצד מדת רחמנות לא יתכן שאחים יהרגו את אחיהם בידיהם, רק ישליכו אותו אל הבור וימות בעצמו ולא יראו הם בצרתו, והפכות מעיד עליו למען הציל אתו מידם להשיבו אל אביו.

ואם כן יש להתבונן מדוע יעגש גם ראובן כעת ביחד עם השבטים כיון דהוא לא חטא במדת הרחמנות, ובעל פרוף מוכח דהחטא אינו בשביל מדת הרחמנות, רק בעצם הצרות שבא ליוסף בסבתם, ובזה נשתתף גם ראובן, דהרי הסכים להשליכו לבור וימות מיתת עצמו, ולא נעשיתה מחשבתו שחשב להצילו, ובפיו הסכים להאחים ולא הציל אותו, ועל כן סבל גם הוא עגשו.

וזה שמשם וגם דמו הנה נדרש, דמזה מוכח דאין העגש על מדת רחמנות לבד, רק גם דמו, עצם הצער שצער ליוסף הנה נדרש, ויש להם להתחרט ולעשות תשובה על גוף המכירה.

הדבר מעם האלהים, ויממהר האלהים לעשותו וזהו תחלת הדין, אבל סופו דהינו גמר הדין הוא באמת בפסח פנ"ל.

ויאמר אלהם יוסף הוא אשר דברתי אלכם לאמר מרגלים אתם. בזאת תבחנו חי פריעה אם

תצאו מזה (מב יד-טו)

אמרי איש

רבי אהרן שמחה מזומבין זצ"ל

בדיקת יוסף האם עליו להתגלות לאחים

שמעתי בשם המגיד מדובנא, שלא ידע יוסף מה לעשות, או שיפירם או שיתנכר. ואמר להם קצת רמו פדי שירגישו מה שאמרתם שהאחד איננו, הוא בעצמו האיש אשר דבר מרגלים אתם, ואמר להם בזאת תבחנו מה שהיא מן השמים אם שאתנכר אליכם, ואם לאו תרגישו בדבר זה, ולא הרגישו שהיה מן השמים.

ויען ראובן אתם לאמר הלא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם וגם דמו

הנה נדרש (מב כב)

אור תורה

רבי מאיר יחיאל הולצטשוס מאוסטרן זצ"ל

הוכחת ראובן לאחים שהעגש בא על עצם מכירת יוסף, ולא על שהיה להם לדונו לפנים משורת הדין

כבר העירו המפרשים דמה הוסיף להם ראובן, הלא גם השבטים בעצמם נתעוררו בזה שחטאו במכירת יוסף.

ונראה לי בהתבונן בלשון שאמרו השבטים אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו

ונראה. ועוד דהא נפסל גם כן מצד הסח הדעת שהוא פסול הגוף.

אך באמת לא קשה מידי, דהא בין שנעשה בו גם ונתרבה עליו שמן של התר, ממילא בטל השמן שנדחה והסח הדעת, בהשמן שלא נדחה ולא הסח דעתו ממנו, ולפי זה ודאי היה צריך להגס גם בלילה הראשונה, דאם לא כן לא היה באפשר להדליק גם בלילה הראשונה משעם הסח הדעת, או משעם נדחה ואינו חוזר ונראה.

השמן שנעלם תחלה מהפך חזר ובא בשנית לתוך הפך

השני, בשנדקדק על הלשון של הגמרא ולא היה בו אלא להדליק ליום אחד, שהוא לשון שלילה ולא נקטו יותר שהיה בו להדליק ליום אחד בלשון חיובי, דמזה משמע להדיא דמה שהיה בו להדליק ליום אחד לא היה רבותא, אלא שהרבותא היה להפך מה שלא היה בו אלא להדליק ליום אחד, וזה חדוש גדול לכאורה, דמהיכא תיתי היה צריך להיות בפה קטן להדליק יותר.

ועל כרחק צריך לומר שהפך היה באמת גדול ומחזיק הרבה, ונראיה היא ממה שאמרו בחלין (צא) שנשתמר על פנין קטנים, דמזה משמע שסתם פך הוא גדול [וכו'], ומדנקטו בכאן 'פך' בסתם ודאי שהיה גדול והחזיק שמן הרבה, ומכל מקום לא היה בו אלא להדליק ליום אחד, כי יתר השמן שהיה בו נתעלם ממנו.

ואחר כף נעשה בו גם, שהשמן שנחסר ונתעלם בתחלה בא בחזרה, ונתרבה עד שהיה אפשר להדליק מהפך כל השמונה ימים, ולפי זה היה בלילה הראשון גם כן גם במה שנתעלם ממנו השמן בתחלה, כרי שאחר כף יחזר בגס בתוך גס. (או"ח סי' ל)

ויכינו את המנחה עד בוא יוסף בצהרים כי שמעו כי שם יאכלו לחם (מג כה)

לוח ארז

רבי יצחק קונשטאט זצ"ל

תפלת מנחה קדם סעודת האחים עם יוסף יש לרמוז על פי דקנמא לן (או"ח סי' רלב סי"ב) אף דלכתחלה אין להתפלל תפלת מנחה גדולה בצהרים, מפל מקום אם רוצה לאכל סעודה גדולה, צריך להתפלל מקדם.

והנה בודאי סעודה בבית יוסף משנה למלך דין סעודה גדולה יש לה, על כן אמר ויכינו את המנחה שהכינו את עצמם בתפלת המנחה עד בוא יוסף, אף שהיה בצהרים זמן מנחה גדולה שאין העת להתפלל עדין, בכל זאת אחרי ששמעו ששם יאכלו לחם סעודה גדולה, הצרכו להתפלל קדם.

✦ חנוכה ✦

שם משמעון

רבי שמעון פולק זצ"ל

נתרבה שמן של גס ביום הראשון, לפי שהשמן של הפך נדחה מקדשתו

קושית הפוסקים דלמה אנו מדליקין שמונה ימים גרות חגכה, בין שליום אחד הספיק השמן שבפך מבלי גס, ולעניות דעתי יש לומר בזה ד' תרוצים.

האחד, דכבר הקשו האחרונים דאיך היה השמן שבפך מתר להדלקה, דהא בין שבאו בה פריצים וחלליה ממילא נדחה הכל מקדשתו, ונראה ונדחה ודאי אינו חוזר

יוצר אור

רבי יואל צבי ראטה זצ"ל

הדלקת נר ראשון כנגד החכה יתרה של ישראל על המקום שהודיע לנו חביבותו

הנה לוי תרוץ הבית יוסף הנה"ל הנה נראה לעניות דעתי לישוב, לפי מה שמבאר במסכת אבות (פ"ג מ"ד), 'חביב אדם שנברא בצלם, חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם' וכו', ומביא הרע"ב שהרמב"ם פ"ש, חבה יתרה הראה הקב"ה לאדם, שהודיע ואמר לו ראה שנבראתיך בצלם, שהמטיב לחברו ומודיעו הטובה שעשה עמו, מראה חבה יתרה יותר משאלו הטיב עמו ואינו חשוב בעיניו להודיעו הטובה שעשה עמו. ויש לפרש 'חבה יתרה נודעת לו' חבה גלויה ומפורסמת, שלא בלבד אהבה מסתרת הנה לו למקום ב"ה עם האדם, אלא אף חבה גלויה וידועה לכל, עכ"ל.

ומעתה לפי זה כשהקב"ה עושה לנו נסים בפרסום וגלוי, אזי מראה לנו חבה יתרה במה שמודיע לנו הנס, מכל שכן כן בנס חנכה שנעשה לנו בהשמן למנוחה, לפי מה שכתב הפני יהושע (שבת כא): דעקר הנס הנה כדי להודיע להם חבת המקום עליהם, ונעשה להם בנרות שהוא עדות לישראל שהשכינה שורה בהם, כדרךשינוי נמי לעגן נר מערבי, יעזן שם שמאריך בנה.

[וזה לשונו שם: ולכאורה יש לתמה כל טרח הנס זה למה, דהא קימא לן טמאה התרה בצבור, והיו יכולין להדליק בשמן טמא [וכו']. לכן נראה דעקר הנס לא נעשה אלא להודיע להם חבת המקום עליהם].

ומעתה נוכל לומר, דבדאי על הנס גופא בודאי הנה די להדליק שבעה נרות, רק שתכמינו ו"ל תקנו להוסיף עוד להדליק

נר אחד, כדי לתן שבח והלל והודאה גם על החכה יתרה שהודיע לנו חביבותו, שהוא חבה יתרה כדברי הרמב"ם במשנה הנ"ל, שהוא חבה גלויה ומפורסמת, וכדי לתן הלל והודאה יתרה על החכה יתרה התקינו חכמינו ו"ל נר יתרה, ושפיר מישב קושית הבית יוסף הנה"ל.

דרישות שבת

רבי אברהם יהושע העשיל בורגשטיין זצ"ל

זכר לנס של נר מערבי אף שהיו כל ישראל טמאים והשמן נמדד במדה

הנה צריך להבין למה קבעו ו"ל הלל והודאה על נס זה לדורות על שחלה הבנכה בהשמן, הרי כבר הנה לעולמים בימי אליהו ואלישע שנשלח ברכה בכר הקמח ובצפתת השמן, ואסוד שמן גבי אלישע עבור טובת יחיד, ולא עשו שום זכר מזה לעשות יום טוב, וכן עבור כל ישראל ואינו חדוש כל כך.

ועוד קשה, הרי נס הנה הנה גבי המנוחה בכל יום כדאיא בשבת (כב): ובמנחות (פ"ב), 'מחוץ לפרקת הערת יערי', וכי לאורה הוא צריך וזה כל ארבעים שנה שהיו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו של הקב"ה, אלא עדות הוא לכאי עולם שהשכינה שורה בישראל, מאי עדות, אמר רב זו נר מערבי שנותן בה שמן כמדת חברותיה, וממנה הנה מדליק ובה הנה מסים, ע"כ. חזונו דהבנכה הנה שורה בכל יום בנר המערבי, אם בן אין מעצור לה' להושיע להיות הבנכה שורה על שמונה ימים, אם בן מה הנה אז הרבותא טפי לעשות ממנו יום טוב יותר מכל הימים.

אמנם זה עצמו צריך להבין איך הנה זה עדות שהשכינה שורה בישראל על

לְלִילָה אֶחָד, וְכָל הַצָּבוּר הָיוּ טְמָאִים, לָכֵן נִתְגַּלָּה אִזְ אֶהְבֵּת ה', וְלָכֵן עָשׂוּ מֵאֲלוֹ הַיָּמִים יוֹם טוֹב יוֹתֵר מִבְּרַפְת אֱלֹהֵיו וְאֶל־שַׁע, שָׁזָה לֹא הָיָה רַק עַל יְדֵי נְבִיא, וְגַם יוֹתֵר מִהַבְּרָכָה שֶׁהָיָה בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה [בְּגֵר מְעַרְבֵי] אִף שֶׁהָיָה עַל יְדֵי הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה, אֲבָל הָיוּ יִשְׂרָאֵל טְהוֹרִים, לֹא כֵן פֶּה שֶׁהָיוּ טְמָאִים.

וממילא מִתְרַץ קוֹשֵׁיַת הַבַּיִת יוֹסֵף, דְּנָהִי דְהֵיָה בּוֹ הַהֲדָלִיק לַיְלָה אֶחָד, מִכָּל מְקוֹם גַּם בְּאוֹתָהּ הַלַּיְלָה הָיָה עַל כָּל פְּנִים בְּרָכָה בְּגֵר הַמְּעַרְבֵי, וְהָיָה בּוֹ חֲדוּשׁ כְּמוֹ בְּשָׂר הַלַּיְלוֹת שֶׁהָיָה כְּלוּ עַל יְדֵי בְּרָכָה, דְּדוֹקָא אַחַר שְׂמוֹנָה יָמִים שֶׁנִּשְׁתַּהֲרוּ לֹא הָיָה שׁוּם רְבוּתָא מֵהַ שֶׁהָיָה גַם אַחַר כֶּף בְּרָכָה בְּכָל לַיְלָה בְּגֵר הַמְּעַרְבֵי, אֲבָל בְּאוֹתָן הַשְּׂמוֹנָה יָמִים דְּהִרְבוּתָא הָיָה מֵהַ שֶׁחֲלָה הַבְּרָכָה בְּהִיּוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל טְמָאִים, אִם בֶּן כֶּף לִי הִרְבוּתָא דְלַיְלָה הָרֵאשׁוֹן מֵהַ שֶׁהָיָה הַבְּרָכָה בְּגֵר הַמְּעַרְבֵי, כְּכָל הַלַּיְלוֹת שֶׁהָיָה כְּלוּ עַל יְדֵי בְּרָכָה, כֵּן נִרְאָה לִי וּכְפִתוֹר הוּא.

שִׁמּוֹן לְמַנְחָה

רְבִי אֶשֶׁר אֲנִשִּׁיל נְיִים זַ"ל

הָאֵרַת הַיָּמִים טוֹבִים בְּיַמֵי הַחֲנֻכָּה

שמעתי דְּכַר יְגוֹר בְּשֵׁם אֵיזָה צְדִיק, בְּיָשׁוּב קוֹשֵׁיַת הַבַּיִת יוֹסֵף (ס"ח ט"ז) לָמָּה קָבְעוּ חֲנֻכָּה שְׂמוֹנָה יָמִים, הָא בְּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן לֹא הָיָה נֶס, שֶׁהָרִי הָיָה לָהֶם שִׁמּוֹן כְּדֵי הַדְּלָקַת לַיְל אֶחָד.

ותרין, שֶׁהַחֲשׂוֹנָאִים תִּקְנּוּ יָמֵי חֲנֻכָּה, שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ רִמּוֹז לְכָל הַמוֹצְדוֹת. דְּהֵנָּה שְׂבָעָה יָמִים טוֹבִים יֵשׁ בְּשָׁנָה, יוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, שְׂבִיעֵי שֶׁל פֶּסַח, שְׂבִיעוֹת, רֵאשׁ הַשָּׁנָה,

יְדֵי שֶׁחֲלָה הַבְּרָכָה, וְהָרִי גַם נְבִיא יָכוֹל לְבָרֵא יֵשׁ מִיֵּשׁ, וְאֱלֹהֵיו וְאֶל־שַׁע יוֹכִיחוּ, אִם כֵּן מְנַלְן עַל יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה.

ונראה דְּחֻלּוֹק יֵשׁ, דְּעַל יְדֵי נְבִיא אִי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת בְּרָכָה כִּי אִם בְּדַבָּר הַסְּמוּי מִן הָעֵינַן, וְלֹא עַל דְּבַר הַמְּדוּד וְהַמְּנוּי וְהַשְּׂקוּל, שֶׁעֲלֵיהֶם יֵשׁ שְׁלִיטָה לְחִיצוֹנִים, וּמֵהָאִי טְעָמָא צִוָּה ה' שְׁלֹא לְמַנּוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְבַל יִהְיֶה בְּהֶם נִגְף בְּפִקֹּד אוֹתָם, כִּי הַמְּנַלְן הוּא מַעוֹלָם הַפְּרוּד.

ובמנורה נִתְנוּ שִׁמּוֹן בְּמִדָּה חֲצִי לֵג, וְזָה כְּפִנַת הַש"ס 'שְׁנוֹתָן בְּהַ שִׁמּוֹן כְּמִדַּת חֲבֵרוֹתֶיהָ', וְלֹא נִקְטַ שֶׁהִגֵּר לֹא הָיָה גְדוֹל מִן חֲבֵרוֹתֶיהָ, אֲלֵא עַקֵר הַחֲדוּשׁ הוּא עַל הַמְּדָה, וּבְכָל זֹאת חֲלָה הַבְּרָכָה, וְזָה אִי אֶפְשָׁר עַל יְדֵי נְבִיא רַק עַל יְדֵי ה' בְּעֶצְמוֹ, וְכִינּוֹן שֶׁשׁוֹרָה שֵׁם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵינן לְהַחֲצִיּוֹנִים שׁוּם אַחֲזִיזָה, וְתוֹכַל לְחוּל הַבְּרָכָה גַם בְּדַבָּר הַמְּדוּד, וּמֵהָאִי טְעָמָא הָוָה זֶה עֲדוּת גְּמוּרָה שֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל מֵהַ שֶׁהָיָה הַבְּרָכָה בְּכָל יוֹם בְּגֵר מְעַרְבֵי.

והנה בְּהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל טְהוֹרִים אֵינן חֲדוּשׁ כָּל כֶּף שֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב לְשִׁכְנֵי בְּתוֹכָם, רַק הַחֲבוּב נִרְאָה עַקֵר כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל טְמָאִים וְהַשְּׂכִינָה בְּיַנְיָהֶם, וּכְמוֹ שְׂכָתוֹב 'כִּי אָנִי ה' הַשֶּׁכֵּן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמָאָתָם', וְאִף שֶׁהַצָּבוּר טְמָאִים שְׂכִינָה שְׂרוּיָה בְּיַנְיָהֶם, וְזָה הָיָה נִרְאָה בְּעֲלִיל בְּיָמִים הַלְלוּ, שֶׁהָרִי כְּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף שֵׁם דְּמָה שֶׁהַצָּרְכוּ לְהַדְּלִיק מִהַפֶּךְ שְׂמוֹנָה יָמִים, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּחֻזְקַת טְמָאֵי מִתִּים, וְאִי אֶפְשָׁר לְחַנּוּן שִׁמּוֹן טְהוֹר עַד יַעֲבֹר שְׂבָעָה יָמִים מִיּוֹם טְמָאָתָם, וְיוֹם אֶחָד לְכַתֵּשׁ הַזֵּיתִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ שִׁמּוֹן טְהוֹר.

וכיון דְּהַבְּרָכָה לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרִיוֹת בְּלַחֵי הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה, יַעֲזוּ הָיִית הַפֶּךְ מְדוּד

ולכן הוא נקרא 'זאת חנכה'.

ויסוד הדברים, ששאָר הימים יש בכל יום מעין יום טוב אחרת כנ"ל, כגון יום הראשון בבחינת פסח וכו', מה שאין כן יום השמיני אין בו עוד מענגי החגים, והוא רק על שם חנכה בלבד, 'זאת חנכה'.

יום הפורים, סכות, ושמיני עצרת, ועשו חנכה כנגד ז' ימים טובים האלו.

ואם תקשה מדוע עשו שמונה ימים, שהרי לפי הנ"ל היה די בשבעה ימים, אבל האמת היא, שיום השמיני של חנכה אינו כנגד יום טוב אחרת, והוא על שם גם חנכה בלבד,

מעשי צדיקים

והולכת, 'שי קננו חדש מלא ישו', הנחנו בקורת רוח.

לפתע התנער החכם צבי ופנה אל חתן השמחה הצעיר בשאלה, "האם ערכת את דרשתך בעצמך, או שמא לקחתה מאיזה ספר", ארשת מבוכה הסתמנה על פני הנער, ואביו פנה אל החכם צבי, "היתכן, לביש כן את החתן הדורש".

משתמה הסעודה, נגש החכם צבי אל רבי אלעזר והצעת שדוכין בפיו, את בתו החשובה מציע הוא לבנו העלוי, כליל המעלות. ענהו רבי אלעזר, "הנני דוחה את הצעתו, היות שכבודו ביש את חתן הבר מצוה". הגיב החכם צבי בשקט, "אם אין ברצונכם שיתחתו עמי עתה, יתחתו עמי אחר כך".

רבי אלעזר שדך את בנו העלוי רבי משה עם בת **רבי נפתלי כ"ץ** זצ"ל בעל **סמיכת חכמים**, שהתייחס למהר"ל מפראג, ויחוסו משתלשל עד לדוד המלך, ואלו החכם צבי שדך את בתו עם הקצין רבי חיים לייזר'ל מלבוב.

ניתן לו את אסנת בת פוטי פרע כהן אן לאשה (מה)

בנת שכהו רבי אלעזר רוקח זצ"ל המעשה רוקח ברבנות אמסטרדם, נוהג היה לשבת בבית המדרש מעטף בטלית ובתפלין במשך כל שעות היום, ולהגות בתורה. ביום שהיה בנו רבי משה לבר מצוה, לא שהה רבי אלעזר אחר התפלה כמנהגו, וחלץ מיד את תפלו.

בבית המדרש נכח רבי צבי הירש אשכנזי זצ"ל, החכם צבי, תמה למעשיו, ושאל, "מה יום מיומים", עורף אני סעודת בר מצוה לבני, על כן ממהר אנכי לביתי", השיב רבי אלעזר ופניו קורנות בחדוה של קדשה. קם החכם צבי ממקומו, והצטרף לרבי אלעזר בדרכו.

כשהגיעו לבית, המה המקום מאנשים, שבאו להשתתף בשמחתו של הצדיק הנערץ, בשעת הסעודה קם הנער משה, ופתח פיו בדרשה מפלאה, שהפליאה כל שומעיה בחריפותה ובעמקותה. הנוכחים התבוננו בעלם הצעיר בהתפעלות גוברת

ההשגחה העליונה רצתה שלא יודע ליעקב אבינו היכן הוא. זה שאמר, 'כי נשני אלקים' וגו' ואת כל בית אבי' (מסמיע יטוהה)

ויתנבר אליהם וידבר אתם קשות (מב ז)

נראה לבאר על פי המספר מהרה"ק רבי יחזקאל משינאוא זיע"א, כי בעת שהזדמן לעיר סטרופקוב, התארח בבית רב העיר, רבי משה יוסף טייטלבוים זצ"ל שהיה בנו של הרה"ק הייטב לב זיע"א.

נכנס אל רבי יחזקאל חסיד שהיה ממותנגדי הרב מסטרופקוב, ובקשה בפיו, הציעו לו שדוך שהוא חפץ בו, ואם הרבי יכתב לצד השני המלצה עבורו, השדוך יסגר בכי טוב, הרבי נענה לבקשה, ואמר שיעשה כרצונו.

למחרת נכנס החסיד לרבי ושאל אם כבר כתב, והוא השיב שאיננו מסכים לשדוך. חשד החסיד שרבי יחזקאל ספר על ההצעה לרבה של העיר שהוא היה ממותנגדי, והלה השמיע דברי בקרת כנגדו והטה את לב רבי יחזקאל, התרעם על רב העיר המתערב בעניניו, והטיח בפני הרבי שהוא הפך את הבטחתו לכתב עבורו.

הושיט רבי יחזקאל ידו לכיסו, והוציא משם מכתב ההמלצה כתוב וחתום. לרגע זהרו פני החסיד, אבל הרבי קפל את המכתב והחזירו לכיסו באמרו, "עליך לבקש את סליחת הרב, על שחשדת בכשרים.

כאשר באת לפני אמש וספרת על הצעת השדוך, חשבתני מיד שאין זה שדוך מתאים והולם, אבל חששתי שאני סבור כן

לאחר זמן נפטרה אשתו של רבי משה ובת החכם צבי התאלמנה מבעלה, כעבר שנים התקיימו הדברים שצאו מפיו, רבי משה רוקח אב"ד זלוטשוב זצ"ל, נשא את בתו של החכם צבי בזוג שני. (באהלי צדיקים)

כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי (מא נא)

שמעתי מפי הרה"ק רבי יעקב לייזר מפשעווארסק זיע"א על הפסוק 'כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי', כבר הקשו הפדמונים למה לא הודיע יוסף לאביו היכן הוא נמצא, בשלמא כשהיה בבית האסורים, לא היה ביכלתו, אבל אחרי כן כשמלך, מדוע לא שלח להודיע לאביו היכן הוא.

ובאר על פי אשר שמע מחותנו הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זיע"א, דידוע שבעת שחל ראש חדש בערב שבת קדש, אין נוטלים הצפרנים כדאיתא בספר חסידים לרבנו יהודה החסיד, אולם הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זיע"א, רגיל היה לטלם כהרגלו, ואחר היה אומר ששכח שהיום ראש חדש.

לימים הסביר הרה"ק הדברי יחזקאל משינאוא זיע"א, ברור הדבר שרבי צבי הירש אמר רק אמת, וכיצד יתכן שבכל ראש חדש שכח, רק משמים רצו שהרבי מרימנוב יקצץ צפרניו לכבוד שבת, לכה עשו שישכח באותו הרגעים שנטל הצפרנים.

על פי זה יבין שכך היה עם יוסף הצדיק, בזמנים שהיה ביכלתו לשלח ולהודיע לאביו, הוא שכח לגמרי מבית אביו, כי

להניח לאיש להכנס אליו, פָּרַט לַמְבֻקָּשִׁים לְשׁוֹחַח עִמּוֹ בְּדַבְרֵי תוֹרָה.

בַּחֲצוֹת חִלְפָה בְּבֹאֵן הַרְכַּבַּת מִפְרָשְׁבוּרָג לְוִינָה, מִמֶּנָּה יָרַד רַבֵּי יוֹד הָעֶרֶשׁ הָעֲרֻנְפֶּלֶד זצ"ל שֶׁהִטְלִיל בְּדַרְכִּים לְרַגֵּל מִסְחָרוֹ. בְּקֶשׁ רַבֵּי יוֹד הָעֶרֶשׁ לְבֹא לִפְנֵי הַדַּבְרֵי חַיִּים מִצֶּאֱנָז אֶף הַמְשַׁמֵּשׁ הַמְסוּר מִנַּע בַּעֲדוֹ, בְּאָמְרוֹ כִּי אִין הַרְבֵּי מִקְבֵּל קֹהֵל בְּשַׁעָה כְּזוֹ.

מִשְׁהוֹדִיעַ רַבֵּי יוֹד הָעֶרֶשׁ שָׂאִין בְּדַעְתּוֹ לְדַבֵּר בְּמַלִּי דְעַלְמָא וְכָל חִפְצוֹ בְּדַבְרֵי תוֹרָה, הַכְּנִיסוֹ הַמְשַׁמֵּשׁ אֶל הַקִּדְשׁ פְּנִימָה, נָטַל רַבֵּי יוֹד הָעֶרֶשׁ שְׁלוֹם מִהַדְבְּרֵי חַיִּים מִבְּלִי לְהַזְדַּהוּת בְּפָנָיו, וְהִחַל לִפְתַּח פִּיו בְּדַבְרֵי תוֹרָה.

הַיֵּי נוֹשָׂאִים וְנוֹתְנִים בְּפִלְפּוּלִים עִמָּקִים, זֶה שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן, וְזֶה מְשִׁיב כְּהַלְכָה, לִפְתַּע פְּנֵה הַדַּבְרֵי חַיִּים לְרַבֵּי יוֹד הָעֶרֶשׁ וְאָמַר, "הַגִּידָה נָא לִי, הַכִּי אֵינְכֶם חֲתָנוּ שֶׁל הַחֲתָם סוֹפֵר", תָּמָה רַבֵּי יוֹד הָעֶרֶשׁ כִּי־צַד עֵמֵד הַרְבֵּי עַל זְהוּתוֹ וְהַקְשָׁה, "מִזֵּין זֹאת לְהַרְבֵּי".

הַשִּׁיבּוֹ רַבֵּי חַיִּים, "לִפְנֵי כְּאֲרַבְעִים שָׁנָה בְּהִיּוֹתִי אֲבָרָךְ צָעִיר סָמוּךְ עַל שְׁלַחַן חוֹתְנֵי הַבְּרוּךְ טַעַם מַלְיֵיפְנִיק זצ"ל, שֶׁלַח הַחֲתָם סוֹפֵר מִכְּתָב שֶׁאֵלָה אֶל מוֹרֵי חָמִי, מֵאַחַר וְחוֹתְנֵי הִיָּה טְרוּד מֵאֵד בְּעִנְיָנָיו, לֹא אֶסְתַּיְיַעַע מִיִּלְתָּא בְּיָדוֹ לְהַשִּׁיב עַל מִכְּתָבוֹ שֶׁל הַחֲתָם סוֹפֵר, הוּא הַתְּנַצֵּל שָׂאִין בִּיכֻלְתּוֹ לְהַשִּׁיב בְּעֶצְמוֹ, וְצֹוָה עָלָי לְהַשִּׁיב תַּחֲתָיו.

כְּאֲשֶׁר קִבַּל הַחֲתָם סוֹפֵר אֶת מִכְּתָבִי, לֹא נִשָּׂא הַדַּבֵּר חֵן בְּעִנְיָנוֹ, וְצֹוָה אֶף הוּא עַל חֲתָנוּ לְהַשִּׁיב תְּשׁוּבָה לְמוֹרֵי חָמֵי הַבְּרוּךְ טַעַם, וְכִמּוּבֵן שְׁאֲנִכִי קִבַּלְתִּי אֶת הַתְּשׁוּבָה שֶׁכְּתָב חֲתָנוֹ. כְּעֵת, סִיַּם הַרְבֵּי מִצֶּאֱנָז אֶת דְּבָרָיו, בְּשִׁמְעֵי אֶת דְּבָרֵיכֶם וְאֵת מֵהַלֵּךְ

רַק מְשׁוּם שֶׁהַתְּבַקְשָׁתִי לְהַחֲבֹב מִכְּתָב הַהַמְלָצָה וְאִנִּי מִתְעַצֵּל לְכַתְּבוֹ, לְכֹן הַבְּטַחְתִּי שֶׁאֶכְתָּב וְכָךְ עֲשִׂיתִי.

לְאַחַר שֶׁכְּתַבְתִּי חֲשַׁבְתִּי שׁוּב בְּדַבֵּר, שֶׁקַּלְתִּי וְחִכְתִּי בְּדַעְתִּי, וְרֵאִיתִי שְׂאִנִּי עֵדוּן מִתְנַגֵּד לְשִׁדּוּךְ וְרוֹאֶה בּוֹ זְוֹג שְׂאִינוֹ הַגּוֹן, לְכֹן לֹא אָבִיא לוֹ הַמְלָצָה.

הוֹסִיף הַרְבֵּי וְהַסְבִּיר בְּכָךְ פְּסוּק עִם תְּרַגּוּמוֹ, עַל הַפְּסוּק 'וַיִּתְנַכַּר אֲלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אֲתָם קִשׁוֹת' מִתְרַגֵּם אוֹנְקְלוֹס, 'וְחָשַׁב מַה יִּמְלַל עִמָּהוֹן, תְּרַגּוּם שֶׁלְכַאֲרָה אִינוֹ עַל פִּי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא, אֵלָא בְּאֲמַת, חִפְץ יוֹסֵף הַצְּדִיק שְׂאֲחִיו יִסְבְּלוּ, לְהַמְתִּיק אֶת דֵּינָם שֶׁלֹא יַעֲנִשׁוּ עַל מִכְרִיתוֹ.

אֲבָל חֲשַׁשׁ יוֹסֵף הַצְּדִיק בְּעֶצְמוֹ אוֹלֵי מַעְרַבַּת כְּאִן גַּם פְּנִיָה אִישִׁית, כְּעַס עַל מִכְרִיתוֹ וְרִצּוֹנוֹ לְהַתְנַקֵּם מֵהֶם, לְכֹן נֶאֱמַר 'וַיִּתְנַכַּר אֲלֵיהֶם', עֲשֵׂה עִצְמוֹ כְּאֶדָם זָר שְׂאִינוֹ מְכִיר אוֹתָם וְאִין לוֹ עִמָּם כָּל חֲשׁבוֹן. אֶף עִם כָּל זֹאת, חֲשַׁשׁ יוֹסֵף פֶּן תִּהְיֶה לוֹ אִיזוֹ שֶׁהִיא פְּנִיָה וְשִׁמְץ כְּנֹנֶת נִקְמָה, לְכֹן 'חָשַׁב מַה יִּמְלַל עִמָּהוֹן, חָשַׁב כָּל מַלְאָךְ וּמַלְאָךְ שֶׁתִּהְיֶה מְנוֹכַרְת וּמִשְׁלָלַת כָּל רֶגֶשׁ נִקְמָה. (אוֹר פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ)

וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת אָחָיו (מב ח)

עַל גְּדֵל הָעֲרֻצָּתוֹ שֶׁל רַבֵּי יוֹד הָעֲרֻנְפֶּלֶד זצ"ל חֲתָן הַחֲתָם סוֹפֵר זצ"ל, בְּעִנְיָ הַרְה"ק הַדַּבְרֵי חַיִּים מִצֶּאֱנָז זִיע"א, תַּעֲיֵד הָעוֹבְדָא הַבְּיָה.

בַּעֲת שֶׁשָּׁהָה הַרְבֵּי בַּעֲרִירַת הַמְרוֹחֵץ בְּאֵדוֹן, הַסְמוּכָה לְוִינָה, הוֹרָה הַרְבֵּי לְמַשְׁמִשׁוֹ לְקִרְאֵת חֲצוֹת לִלְהָ לְנַעַל אֶת הַדְּלָתוֹת וְלֹא

אל לבי שָׁזָה נִרְמָז בַּפְּרֶשֶׁת מִקֵּץ. בַּתּוֹרָה נֶאֱמַר 'וְכֶסֶף מִשְׁנֵה קָחוּ בְיַדְכֶם', וְשִׁנֵּי פְּסוּקִים אַחֵר כֶּף, 'וְאֶל-שְׂדֵי-יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים', הֲרִי מִפְּרֶשֶׁת שֶׁעַל פִּי הַכֶּסֶף מִשְׁנֵה, מִשְׁפִּיעַ הַקַּב"ה רַחֲמִים בְּדִין. (תּוֹכַלֵּת מוֹדֵנִי - הַקַּדְמָה)

וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ (מג לד)

בַּמַּהְלֵךְ סְעוּדַת מִצְוָה בַּהּ הַשְּׁתַּתַּף הַרַה"ק רַבִּי **יְחִזְקֵאל שִׁרְזָא מְשִׁינְאוּא** זִיע"א בְּצוֹתָא עִם עוֹד אֶחָד מִגְּדוּלֵי הַדּוֹר, הוֹבֵא לַפְּנִיָּהֶם בְּקִבּוּק יֵין מִחֲסִיד אֶחָד, וּמְזוּג לַשְּׁנֵיהֶם כּוֹסוֹת, הַרְבִּי מְשִׁינְאוּא הִיָּה תְּפוּס בְּרַעֲיוֹנוֹתָיו וְעֶסֶק בְּשִׁיחוּתָיו, וְאֵל הַכּוֹס לֹא שָׁלַח יָדוֹ, וְאֵלּוֹ אוֹתוֹ גְּדוּל שָׂרָאָה כִּי הַרְבִּי תְּפוּס בְּרַעֲיוֹנוֹתָיו, שָׁתָה אֶת הַכּוֹס הַעוֹמֶדֶת לְפָנָיו.

אֲדַהְבִּי וְהִכִּי הִגִּיעַ בַּעַל הַיֵּין בְּבִהְלָהּ, שֶׁבָּנוּ הַחֲלִיף וְלֹא הִבִּיא אֶת הַיֵּין שְׁצוּהָ עָלָיו לְהַגִּישׁ, זֶה הַיֵּין שֶׁהִבִּיא אֵינּוּ בַּתְּכַלִּית הַכְּשָׁרוֹת וְאֵין פְּדַאי לְרַבִּי לַשְּׁתוּתוֹ. נִתְקַיֵּם בּוֹ הַמִּקְרָא (מַסְלִי יב נא) 'לֹא יֵאָנֶה לְצַדִּיק כָּל אֶנֶן'.

הַצֵּטֵר אוֹתוֹ גְּדוּל שְׂכָר אָרַע עִמּוֹ, וְהַתְּרַעַם עַל הָרַב שֶׁלֹּא אָמַר גַּם לוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁתֶּה מִהַיֵּין הַמִּקְפָּקֶּה. אָמַר לוֹ הַרַב, "לֹא נִבִּיא אֲנֹכִי, מְצִינוּ שֶׁנֶּאֱמַר עַל בְּנֵי יַעֲקֹב בַּפְּרֶשֶׁת מִקֵּץ, 'וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ', וּמִפְּרֶשֶׁת רַש"י הַקְּדוֹשׁ, 'מִיּוֹם שֶׁמְּכָרוּהוּ לֹא שָׁתוּ יֵין וְאִף הוּא לֹא שָׁתָה, וְעַכְשָׁו שָׁתָה'.

לַכְּאוֹרָה הַדְּבָר לֹא מוּבָן, בְּשִׁלְמָא יוֹסֵף הַצִּדִּיק שָׁתָה, אַחֵר שָׂרָאָה אֶת אַחִיו בְּבִיתוֹ וְשִׁמְחָה, אֲבָל אֲצֵלָם, שִׁמְחָה מֵהַ זֶה עוֹשֶׂה וּמָה רָאוּ לַשְּׁתוּת הַיּוֹם, הֵם לֹא יָדְעוּ שִׁיּוֹסֵף הוּא הַיּוֹשֵׁב עִמָּהֶם.

מִחֲשַׁבְתְּכֶם נִזְכַּרְתִּי שֶׁכֶּבֶר פְּגַשְׁתִּי בְּכוּוֹן מִחֲשַׁבָּה זֶה בְּעֵבֶר. (גִּבְעַת טַאוּל)

וְכֶסֶף מִשְׁנֵה קָחוּ בְיַדְכֶם וְגו' וְאֶל-שְׂדֵי-יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים לַפְּנֵי הָאֵישׁ (מג יב - יד)

כְּתוּב הַמַּהְרַש"ם מְבַרְזָן זצ"ל בְּרִשְׁמִיּוֹתָיו, "בְּהִיוֹתִי יֶשֶׁן בְּסִכָּה בְּחַל הַמוֹעֵד סְכוּת, חֲלַמְתִּי שֶׁמִּבִּיאִים אוֹתִי לַפְּנֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה, שֶׁם יֵשְׁבוּ הַדִּינִים בַּחֲצִי גֶרֶן עֲגֻלָּה וְהַשְּׁטָן הִבִּיא לַפְּנִיָּהֶם דִּין שֶׁל אָדָם, וְתִבְעַ לְגֹר עָלָיו מִיָּתֶה בְּיַדֵּי שָׁמַיִם.

חֲלַק מִהַדִּינִים הַסְּתַפְקוּ בְּדִינוֹ שֶׁל הָאִישׁ וְחֲלַקֵם פְּטְרוּהוּ, וְאִזּוֹ הַסְּתַפְקוּ בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה הָאֵם בְּמִיָּתֶה בְּיַדֵּי שָׁמַיִם גַּם אוֹמְרִים סְפִיקָא לְקוּלָא כְּמוֹ בְּסַפֵּק מִיָּתֶה בֵּית דִּין שֶׁל מְטָה, כִּי הֲרִי סְפִיקָא כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא לִיכָא.

שְׁמַעְתִּי קוֹל שְׁאֲמָרוֹ, "נִשְׁאַל בְּבֵית דִּין שֶׁל מְטָה", וְשֶׁאֵלּוֹ אֶת פִּי עַל הַדְּבָר. הַשְּׁבַתִּי בַּחֲלוּמֵי שְׁגָם בְּדִינֵי שָׁמַיִם פְּטוּר מִסַּפֵּק, וְכֵן כְּתוּב בַּמִּפְרָשׁ בְּסַפֵּר כֶּסֶף מִשְׁנֵה עַל הַרְמַב"ם.

הַשְּׁטָן רָצָה לְדַחֵף אוֹתִי בְּאֲמָרוֹ, "מַה לָּךְ לְהַתְּעַרֵב בְּמִשְׁפַּט בֵּית דִּין הָעֵלְיוֹן", וְאֲמַרְתִּי הַפְּסוּק 'יִגְעַר ה' בְּךָ הַשְּׁטָן', וְיִצָּא הַפְּסֵק לְפִטְרוֹ עַל פִּי דְבָרִי.

הַקְּצִינִי וְהִנֵּה חֲלוּם, וְלֹא זְכַרְתִּי מְקוּם הַכֶּסֶף מִשְׁנֵה אֵיָּה הוּא. כְּשֶׁהֵאִיר הַיּוֹם הַלְּכַתִּי מִהַסְּכָה לְבֵית, וְחַפְשִׁתִּי וּמִצְאֵתִי בְּכֶסֶף מִשְׁנֵה הַלְּכוֹת פְּסוּלֵי הַמְּקַדְּשִׁין פ' ט"ז ה"ט, מְבִאֵר שֶׁסַּפֵּק כֶּרֶת לְקוּלָא, הֲרִי מִפְּרֶשֶׁת שְׁגָם בְּמִיָּתֶה בְּיַדֵּי שָׁמַיִם הוֹלְכִים בְּסַפֵּק לְקוּלָא.

יַעַן לִיכָא מִיַּדֵּי דְלֹא רְמִיזִי בְּאוֹרֵיתָא, שְׁמַתִּי

מעשי צדיקים לחנוכה

מפסא ואמר, "בנדאי העקר הוא הכנה למצוה, כי עשית המצות בעצם היא רק כחו של השי"ת.

הגם שאף ההכנה היא עזרו וכחו של ה' תברך ולא ידונו פעל כל זאת, מחסדי השי"ת נחשב לפניו כפי שהיה זה יגיעתו ועבודתו אנו, לבחור בחיים. (תפארת ישראל אות טלד)

רץ בשוק בחשק המצוה

בימי החנוכה, הוכיח הרה"ק האמרי יוסף **מספינקא** זיע"א את אחד מחסידיו על הזהירות וההתלהבות במצות נר חנוכה, וספר כי בצעירותו בעת היותו בוארשא, בהגיע ליל ראשון של חנוכה אחר תפלת ערבית, לא עצר כח לילך לביתו בנחת כפי הרגלו.

הגם שהיה נגד כבודו לרוץ בשוק, הוא עשה כן בדרך לביתו, מחמת צפיתו להדליק גרות חנוכה בגדל תשוקתו ואהבתו להשם ותברך ולקיום מצותיו. (חקל יצחק)

פשוט שיט להדליק אצל הרבי

ספר רבי יהודה לייב סלונים זצ"ל. כידוע, שמש החסיד המפרסם **רבי יושע פראגר** זצ"ל כשוחט בעיר בריסק, בימים שכהן **רבי יושע בער סולובייציק** זצ"ל בעל **בית הלוי**, כרבה של העיר.

כשנסע לסלאנים לרבו הרה"ק **היסוד העבודה** זיע"א לימים הנוראים, היה רבי יושע בער אומר לו בהלצה, "הכי בגלל שאתם משתמטים ונוסעים לרבי, אין אני צריך לאכל

אלא ודאי השבטים הקדושים לא אכלו ולא שתו מעולם רק מה שידיהם נתנו לתוך פיהם, וידיהם לא עשו רק מה שהוא לעבודת הבורא, עתה כשהם הרגישו שידיהם נותנים להם לשתות, הבינו שהם מתרים בשתייה והם שתו. (דברי מנחם סטראפקוב)

מעשי צדיקים לחנוכה

ההכנה למצוה גדולה מן המצוה

בעת הדלקת גרות חנוכה, לא הניח הרה"ק **הישטמח ישראל מאלכסנדר** זיע"א, לחסידים לשהות במחצתו. ספר החסיד ר' חיים בער ששמע מפי השו"ב של מינסק, ששנה אחת עז היה חשקו לחזות בעבודת הקדש.

עמד החסיד והסתתר באחד מלילות החנוכה בחדר הרבי, כשבא הישטמח ישראל מהמקוה, פגע בחסיד ובתחלה צוה עליו שיצא מהחדר, אך אחרי כן לא הקפיד עליו והוא נשאר בחדר, וזכה לראות את הרבי רץ הנה והנה סמוך לשלחן כחצי שעה, ופניו בוערות כלפיד אש.

כשראה זאת חשב החסיד, אם כך נראית ההכנה למצוה, כל שכן ההתלהבות בעת המצוה עצמה, אך לתדהמתו בעת ההדלקה עצמה, לא ראה את ההתלהבות העצומה כפי שהיה קדם לכן.

כל הלילה התבונן בדבר, ובבקר נכנס לקדש פנימה, כי היה לו דבר נחוץ להזכיר לפני הרבי. כשפתח את הפתח קם הרבי

כשתשארו כאן, תרגיש את האויר של מאי.
(יהי אויר)

השמחה פורצת מאליה

זרז הרה"ק **הלב שמחה** זיע"א את אחד האברכים הסרים למשמעתו ואמר לו, "עליך להיות בשמחה", בקש האברך לדעת ולהבין את דבריו ושאל, "שמחה זו מה טיבה, איך מגיעים אליה".

ענהו הרבי, "כאשר לומדים, מתפללים, ושמרים את כל האיברים בקדושה ובטהרה, ווקדים בחוצות מרב שמחה".

בקך גם תרץ הרבי את דברי הרמב"ם בהלכות חנוכה (פ"ג ה"ג) 'התקינו חכמים שיהיו שמונת הימים הללו וגו' ימי שמחה והלל'. וכי היכן מצינו שתקנו ימי שמחה, הרי בגמרא (שבת כא:) נאמר רב, 'קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה'.

אלא, כאשר זוכים להתגבר על היצר הרע מפתחם של ימי החנוכה, ולומדים ומתפללים בקדושה ובטהרה, השמחה פורצת מאליה ואין לה ימי שמחה גדולים מאלו.
(לכם של ישראל)

נפל פחד היהודים עליהם

בשנות מלחמת העולם השנייה, שהה הרה"ק **רבי יהושע השל מחנצין** - אלקוש זיע"א הי"ד בעירו אלקוש, הסמוכה לסוסנוביץ.

ספר חסיד שנסע בחרוף נפש מסוסנוביץ לעשות במחצות את שמונת ימי החנוכה.

בשר, כי הקפיד לאכל רק משחיטתו. ענהו רבי יושע שוחט, "ישנם עוד ארבעה שוחטים בבריסק, ויהיה לכם מה לאכל".

גם בחנוכה היה נוסע רבי יושע שוחט לקוברין, לרבו הרה"ק **רבי משה מקוברין** זיע"א. פעם אמר לו רבי יושע בער, עברתי על כל הלכות חנוכה, מצאתי בהם הרבה הלכות, אבל שצריך להדליק נרות חנוכה בעיר קוברין, לא מצאתי כלל אפילו באף אחרון שבאחרונים". ענהו החסיד רבי יושע, "הדבר כל כך פשוט, שאין צורך שיהיה כתוב באף מקום". (זכרון עז)

מאי חנכה

ספר הרה"ק **הבית אברהם מסלונים** זיע"א. אחד מחסידי הרה"ק **רבי אברהם מסטרעטין** זיע"א חלה בראותיו, ובשנים ההם הייתה מחלת הראות מחלה קשה ומסכנת מאוד, ולא הייתה לה תרופה.

מאחר והיה אז תקופת חנוכה שבה קר מאוד, ולו היה נחוץ אויר חם יותר של חדש מאי, יעצו לו הרופאים לנסע למדינה רחוקה בארצות החמות, בה יש בעונה זו אויר חם של חדש מאי.

בא החסיד לפני רבי אברהם, ספר את אשר אמרו הרופאים, ובקש ישועה, כי אין בידי המעות הדרושים לצורך נסיעה הרחוקה לאותה מדינה.

אמר לו הרבי, "הלא עתה הזמן הוא לפני חנוכה, על כן תשארו אתנו לימי החנוכה. חז"ל כבר אמרו בגמרא (שבת כא:), 'תנו רבנן, מאי חנוכה, בחנוכה יש את האויר של מאי'.

יהודי אינו מאמין שיוכל לפעל בתפלתו ש'אכן יזכה להבין ולהכמה ולדעת, כיצד יכולה התפלה באמת לעזור לו'. (טיה טרפי חודש)

לגר שביעי של חנוכה

בגר שביעי דחנוכה שנת תשכ"ח, אמר הרה"ק **הברכת אברהם** זיע"א בתוך דבריו כי גר שביעי של חנוכה מ'כון כנגד יום שביעי דסכות שהוא הושענא רבא, בהקשר לכך, הסמיר לדבר שני ספורים.

הראשון בשם הרה"ק **הדרכי תשובה** זיע"א, שספר על דין תורה שהיה אצלו, בעירו היה אדם פשוט חוטב עצים, ולו בן מקשר, בריא גוף ויפה עינים, שהיה תלמיד חכם מצין ובעל הוראה.

משגדל הנער והגיע שעתו לגיוס בצבא, קבל צו להתגייס לצבא הונגריה ולשרת בו במשך שלוש שנים ותשע חדשים. בליה כשהבו ישו חשב האב בלבד, אם בני ישראל בצבא זמן כה רב, בטח יכשל וירד מדרכו הטובה, אם כן מוטב שימות זכאי ולא חיב חליה, והחליט שצריך להרגו פ'עת.

אחר חשב שוב, הרי עתה הוא בכלל לא אשם, עלי למצא מיתה קלה שימות בה מיד ולא ירגיש ב'סורים, לקח הגרון שבו הוא חוטב עצים והשחיוז זמן רב שהיה חד במיוחד, בגרון זה יקטע צנארו ולא ירגיש ב'סורים.

אחר אמר האב לעצמו, "הרי צריך להתודות לפני המיתה, אך למה לי להעיר את

באחד הימים בשחרית הסב הרבי לסעודה וערך שלחן לכבוד חנוכה, עמו ישבו יותר משני מנינים בשירה ובזמרה, ושמוח שמחה גדולה.

לפתע וכנסו לבית קבוצת נאצים שונאי ישראל עם כלי זינם, והקיפו את השלחן פעמים אחדות. צמרמרת אחרת בעדת החסידים, אשר חששו ולא בכדי כי עד ארגיעה יכלו בהם הצוררים את כל חמתם, בעוון התקהלות בלתי חקית ש'נאסרה בג'טו.

לבסוף נשמו לרוחה, שלא כדרךם, החליטו הנרמנים לעזב את הבית בלא לגעת באיש. הרבי הקדוש פענח את התעלומה ואמר, 'כי נפל פחד היהודים עליהם'. (בלבת אט)

המצנה מסייעת לתורה

אחר הדלקת גר חנוכה צנה הרה"ק **החודשי הרי"ם** זיע"א על סובביו שילכו ללמד, כי 'גר מצנה ותורה אור' (משלי ו ג), בודאי המצנה מאירה את אור התורה, ובפרט שהיא מצנה מאירה ואיתא (שבת ג:) שהיא פועלת לתורה.

אחר הוסיף החודשי הרי"ם וספר, הרה"ק **המגיד מקאניץ** זיע"א שאל את אחד מחסידיו, האם לעתים הוא מתישב אחר התפלה לנסות ולרדת מחדש לעמקה של סוגיא שהיה לו בה קושיות ולא הבינה כראוי לפני כן.

החסיד לא הבין כונת הרבי דבריו, והרבי הסביר, "אתה מבקש ומתפלל בשמונה עשרה, ח'ננו מאתך חכמה בינה ודעת, אם

הוסיף שהשוחט לא היה צריך להרטיב את הסכין במים, כי בדמעותיו השחיוזו.

בשהשוחט היה מוכן, השכיבו את האיש וקשרוהו, ורבי אהרן צוהו שיתודה, קשה לתאר את ודויו בשעה זו. לשוחט צוה שיעשה ברכה על השחיטה בשם ומלכות, ומיד כשגמר הברכה, הוציא מתחת חיקו תרנגולת קטנה שהכין מקדם ושחטה, ואמר לאיש שיקום.

עמד הבעל תשובה וטען, "מה אתם רוצים ממני, ברוך השם כעת אני מוכן ומזומן, ועזרני ה' יתברך שיש לי את הרצון להשחט לכבודו יתברך, מי יודע אם בפעם אחרת אהיה מוכן לזה".

לקח רבי אהרן הגדול את הסכין, הפכו והחליקו על גבי צוארו של הבעל תשובה, כשהוא מרגיעו ואומר, "וסר עונך ויחטאתך תכפר" (ישעיה ו ז). (זכרון עז)

בחנכה האחרון לא דלקו הנרות כראוי

בהלית רבי משה מינדר זצ"ל, התהלך רבי אלהן וסרמן זצ"ל הי"ד רגלי אחריו מטותו עד לבית העלמין, מרחק של קילומטרים אחדים, ותוך הליכו תאר את האבדה הגדולה והפליג בשבחו של הנפטר הדגול.

בין השאר ספר כי רבי משה התאונן לפניו בשנתו האחרונה, שגרות החנכה לא דלקו אצלו פשוטה, בהוסיפו שגם אצל רבי יחיאל גאב"ד מוש זצ"ל, לא דלקו הנרות בחנכה האחרון לחייו כראוי. (אור אלהן)

בני, מה הוא אשם", עמד האב והתודה עבור בנו לפני השם יתברך.

בשמים היה ככל הנראה הרבה נחת רוח ממעשיו של זה, והכניסו במחו מחשבה, הרי דיני נפשות כאן ואולי אסור לי לפסוק בעצמי, אלך ואשאל את רב העיר האם מתר לי לעשות כזאת. עטף האב את הגרזן החד בסדיו, והלך באישון לילה לשאל את הדרכי תשובה.

עמד הדרכי תשובה ואמר, "בהושענא רבא אומרים 'הרוגה עליך', רבוננו של עולם לאברקם אבינו צוית שישחט את בנו, והוא רצה לקים דבריו, לאדם זה לא צוית, והוא אף לא שאלני עצה אם עליו לעשות זאת, הוא רק שאל אם מתר לו לעשות מעשה זה, לשחט את בנו למען שמך הגדול".

הספור השני היה עם הרה"ק רבי אהרן הגדול **מקארלין** זיע"א, שבדרכו צוה לעצר סמוך לאיש אחד, תפס במעילו ואמר, "עד מתי תסתובב כך בעולם", ומיד צוה על העגלון למהר ולהמשיך בנסיעה במהירות.

החל האיש לרוץ אחר העגלה בשארית כחותיו, עד שהבחין העגלון שאין לו עוד כח לרוץ, והאט נסיעתו. משקרב אליהם שאלו רבי אהרן, "למה אתה רץ אחרי", ענהו, "רצוני לחזר בתשובה".

אמר לו רבי אהרן, "אין לך תקנה, רק לשחט עצמך לכבוד השם יתברך וזה יכפר על עוונותיך".

האיש הסכים, ונסע עמו לכפר הסמוך, שם קרא רבי אהרן לשוחט והורהו להכין הסכין, ולשחט את האיש. אדמו"ר מוהר"ש

הייתי השמן בסגולה למחלה

שבדקו את הילד, והתיאשו מחייו משום שכבדו נחלק ונחצה לשנים.

דודו רבי אביגדור שחש רגשי אשמה על מה שקרה לילד בשליחותו, נשא ידיו לשמים וקרא, "רבנו של עולם, אם היה אמור להולד לי בן זכר, הריני מוחל עליו, ובלבד שתשלח ברחמיך הרבים רפואה שלמה ליחזקאל'ה". מה נורא הדבר, רבי יחזקאל החלים, ואלו לרבי אביגדור נולדו בנות בלבד.

חסידיים מספרים שהפעלה הראשונה שהדברי חיים אבי הילד עשה, הייתה למשש בידי הקדושות את חלקי גופו שפגועו, ובזאת התישרו עצמותיו. אפלו בימי זקנותו, הפליאו כל הרואים את זקיפות קומתו וגוו הילד.

בנוסף שלח האב רץ מיוחד אל הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א שיחפול לרפואתו, והוא שלח שמן זית מיוחד שנותר ברשותו מנרות חנכה, לסוף בו את גופו של הילד.

לעת זקנותו כאשר היה רבי יחזקאל חלוש וגופו דאב, ספר בערגה שהוא עדין זכר כיצד הרגיש בחוש בעת שסכוהו בשמן, כי עצמותיו מתישרות וכל גופו חוזר למבנהו הבריאי, והיה מסים באנחה, "היכן נתן להשיג כיום קרטוב מאותן שמן זית".

כעבר זמן הוטב לו והוא החלים, משום כף היה רבי יחזקאל אומר תמיד שהוא חב לרבי נפתלי מרופשיץ את חייו, ולמרות שלא הרבה להשתטח על קברות צדיקים, היה פוקד פעמים רבות את ציונו של רבי נפתלי שבלאנצ'הוט. (גדולת יהושע)

היו מקרים כחולי סרטן וכדומה שהרופאים המעלים ביותר התיאשו מלהציל את חייהם, אך הרה"ק רבי יהושע השל מחנצין - אלקוש זיע"א הי"ד אמר לקרוביהם שימתנו בידי לצדקה ק"ס זלוטי לפדיון נפש החולה או החולנית, וסוף דבר התרפאו.

במקרה מסים כאשר חזרה המחלה ונעורה ודרשו שוב ברופאים ללא הועיל, הטעים הרבי שעכשו אין תועלת ברופאים וצריי רק לעורר רחמי שמים, ונתן משירי שמן זית שנותר אצלו מחנכה, למשח כנגד המקום הנגוע בגוף החולה כסגולה לרפואה.

אחר הוסיף ואמר, "קנה אל ה', ואף אם לא התממשה תקותך, חזק ויאמץ לבך, להוסיף ולצפות לישועתו ותברך, וחזר וקנה אל ה', גם הלאה, עד שתעלם המחלה כליל. וקר הנה. (בלבת אט)

היכן משיגים קרטוב מאותו שמן זית

בהיות הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאוא זיע"א בעל דברי יחזקאל כבן שבע שנים, הגיע דודו הרה"ק רבי אביגדור רבה של זוקלא זצ"ל לבקר את אחיו הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א ברודניק.

כשסיים את בקורו, לנהו רבי יחזקאל בן אחיו למרכבתו. כשעלה והתישב בה, נזכר ששכח לקחת משהו מהבית ושלח את הילד להביאו. כשרץ הביתה קרהו אסון, עגלה דוהרת עמוסה בגזרי עצים הפילה את הילד, ועברה עליו. מהרו להזעיק רופאים

מילין וקירין ויהודשים נפלאים מהוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהנרא שליט"א

מִי־הֵרָא חֲזָרָתָא

חֲזָתָא דְאִוְרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

רק כלפי חוץ נאה להם לישראל להיראות עניים

וכדכתיב (תהלים קיב ג) 'הון ועושר בביתו'.

השפע מסלק העניות במצוות

וכך פירש מהר"י **מבעלזא ע"ה** על מה שאמרו חז"ל (ב"ק צב). בתר עניא אזלא עניותא, שבפשוטו היינו שהעניות הולכת ונדבקת אחרי העני. אך בדרך רמז פירש, שהאותיות שאחר אותיות 'עני' בסדר האלפא ביתא הם אותיות 'כסף', שלאחר האות ע' נמצאת האות פ', לאחר נ' היא האות ס', ולאחר האות י' נמצאת האות כ', הרי לך אותיות כסף, וזה 'בתר עניא אזלא עניותא' שע"י האותיות שאחר ה'עני' שהם כסף, 'אזלא עניותא' הולכת ומסתלקת העניות, וכדברינו, שע"י שיש להם שפע לישראל מסתלקת מהם עניות במצוות שיכולים ע"י כך לקיים תורה ומצוות בהידור.

כעין זה יש לפרש גם דרשת חז"ל (ב"ק פג): על הפסוק (שמות כא כד) 'עין תחת עין' שיתן לו ממון דמי העין, כי אותיות 'כסף' הם תחת אותיות 'עין', והחובל בעין חבירו יתן לו 'כסף' שהוא 'תחת עין'. ואם אמנם בגלות נתקיים בנו 'יצא מבת ציון כל הדרה' (איכה א 1) מן הדין שגם את ההדר הזה של 'אה עניותא לישראל' יצא מבת ציון ויהיה לכל ישראל שפע רב וכל טוב סלה.

השמח בחלקו זוכה לעשירות

עצה לעשירות ניתן ללמוד מדברי הגמרא אלו 'בתר עניא אזלא עניותא', שלפי זה נראה שגם העשיר הולכת אחריו העשירות והוא מוסיף להתעשר. אך צריך להבין הכיכד באה אליו העשירות הראשונה, ובמה הוא שונה מן העני שכבר מתחילתו הלכה אחריו

וְיֵרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֹׁבֵר בְּמַצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לֵמָּה תִּתְרָאוּ (מב א). כתב רש"י: 'למה תתראו' - למה תראו עצמכם בפני בני ישמעאל ובני עשו כאילו אתם שבעים. דהנה, מדרך הצדיקים להמשיך שפע פרנסה והרחבה על בני ישראל, ואף שיעקב אבינו ע"ה אמר למה תראו עצמכם כאילו אתם שבעים. כל זה בפני האומות, אבל בתוך הבית פנימה מן הראוי שיהיה לכל יהודי כל צרכו בהרחבה שיוכל לקיים מצוות ה', כמו כבוד שבת ולגדל את בניו לתלמוד תורה וכן שאר המצוות, לפיכך היו הצדיקים פועלים בכל עת להמשיך על ישראל שפע רב בהרווחה.

בהקשר לזה מובא מאמרו של הרה"ק **החווה מלובלין ע"ה** והובא **באור לשמים** (בראשית ד"ה ויאמר). שביאר מה שאמרו חז"ל (הגיגה ט): 'אה עניותא ליהודאי כי ברזא סומקא לסוסיא חזירא', יפה היא העניות לישראל כמו רצועה אדומה לסוס לבן, וקשה שהרי אמרו חז"ל שדקדוקי עניות מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו. אלא, שמדרך העולם בעת שמוליכין הסוס למכרו, נותנים רסן בחיכו ומקשטים את הסוס ליפותו כדי שיקפצו עליו קונים, אך כאשר מחזירים אותו לבית, מסירים ממנו את הרסן וקושרים אותו באבוס ונותנים לו תבן ומספוא לאכול.

וזה הדבר שבאו חז"ל ללמדנו בכך שדימו את העניות לישראל כסוס, דהיינו, שבעיני כל האומות נהיה נראים כעניים כדי שלא יקטרגו עלינו, אבל בבתינו יהיה לנו כל טוב, כדמיון הסוס שאמנם בהיותו בשוק חוסמים את פיו ברסן ונראה כעני שאינו יכול לאכול, אך בבואו לביתו פותחים לו את הרסן ומאכילים אותו כל טוב.

את החכמה לחכמים, כמו שכתוב (דניאל ב כא) 'יהב חכמתא לחכימין', והקשו מהיכן באה לאדם החכמה הראשונה שעל ידה זכה לקבל עוד חכמה, אלא החכמה הראשונה היא יראת שמים, כמו שכתוב (תהלים קיא י) 'ראשית חכמה יראת ה'', וכן כתוב (איוב כח כח) 'הן יראת ה' היא חכמה', ועל ידי שמעורר בעצמו יראת שמים זוכה שיתנו לו מן השמים חכמה.

העניות. אלא תחילת העשירות היא כשהאדם שמח בחלקו, ועל ידי שמסתפק בחלקו ושמח בו הרי הוא עשיר, וכיון שהוא עשיר השמח בחלקו זוכה שתלך אחריו העשירות גם במובן הפשוט ויהיה מתעשר והולך.

בזכות היראה זוכים לתורה

וכדרך שפירשו בענין החכמה, שהרי הקב"ה נותן

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

מטמון בלב כל יהודי

גילוי האוצר הטמון בלב כל אדם

וַיֹּאמֶר שְׁלוֹם לְכֶם אֵל תִּירָאוּ אֱלֹקֵיכֶם וְאֵלֵי אֲבִיכֶם נִתֵן לְכֶם מִטְמוֹן בְּאִמְתַּחְתֵּיכֶם (מג כג). הרבי הקדוש רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה רגיל היה לומר לחסידים הבאים לפניו, שכל חסיד שנוסע לרבי צריך לדעת שעיקר עבודת ה' הוא שיחפש את האמת בקרבו, ולא יטעה לחשוב שבבואו אל הרבי הרי הוא פטור מן העמל והיגיעה, כי כל מטרת הנסיעה לצדיק היא כדי שיגלה לו את אוצרות הנפש הטמונים בקרבו.

וכן היה מספר את המעשה המפורסם שאירע עם רבי אייזיק ר' יעקעלעס מקראקא, שחלם חלום שיסע לעיר המלכות פראג ויחפש שם אוצר הטמון סביבות הגשר, ואכן נסע רבי אייזיק לפראג הרחוקה והחל בחיפושי על יד הגשר. בהיותו שם שאל אותו אחד השומרים מה הוא מחפש תחת הגשר, והשיב לו רבי אייזיק, שהוא מחפש את האוצר עליו נודע לו בחלומו. צחק ממנו השומר באומרו שגם הוא בעצמו חלם חלום שיסע לקראקא ויחפש שם מטמון תחת התנור בביתו של אדם הנקרא ר' אייזיק יעקעלעס - וכי חסר דעה אני לטרוח ולנסוע לקראקא הרחוקה מחמת חלום שאין בו ממש.

כיון ששמע רבי אייזיק את חלומו של השומר, מיהר לנסוע חזרה לביתו ואכן מצא שם תחת התנור מטמון גדול שממנו התעשר, וזכה לבנות בית כנסת מפואר שהיה נקרא על שמו בקראקא. וכן הוא בעבודת כל חסיד הנוסע לרבו, לא יטעה לומר שהיא כדי למצוא אוצרות אצל הרבי, אלא אדרבה בבואו לפני הרבי ילמד אותו הרב שהאוצרות טמונים אצלו בתוכו, וכמו שכתוב (דברים ל יד) 'כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו'.

ובאמת אצל כל יהודי טמונים בתוכו כוחות גדולים לעבודת ה', ולשם כך נוסעים החסידים לרבותיהם כדי שילמדו אותם איך להוציא את כוחותיהם אל הפועל. וזהו הרמז בלשון הכתוב (בראשית מג כג) 'אלקיכם ואלקי אבותיכם נתן לכם מטמון', שבכל איש ישראל טמון מטמון בקרבו אלא שעליו לחפש אחרי הכוחות הנעלמים שבתוכו (ראה פני מנחם פר' מקץ תשנ"ד ס"ג).

ובזה אפשר לפרש מה שאמר להם יוסף הצדיק 'אלקיכם ואלקי אביכם נתן לכם מטמון', שכאשר חשבו שהאוצר שבידם שייך לצדיק יסוד עולם, אמר להם הצדיק, האוצר שקיבלתם אינו ממני, כי אם מה שטמן הקב"ה בתוכי נפשכם, ואילו אני רק המוציא מכם אל הפועל.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

דיוק בתפילה שהתפלל יעקב אבינו על השבטים

בתורת צדקה ולא ינכו לו מזכויותיו. מבאר הבן איש חי ע"ה כי הדבר תלוי בדבר אחד - האם אוהב לעשות חסד חינם עם הבריות, ואם עושה להם הצדיק טובה אף אם לא יהיה לו עצמו שום טובה והנאה מכך, נוהגים עמו מידה כנגד מידה ממנו ויעשה לו הקדוש ברוך הוא ניסים ונפלאות בתורת צדקה ומתנת חינם, כפי שעושה הצדיק הזה טובות לאחרים חינם, ולא ינכה לו ה' מזכויותיו.

רשב"י עשה חסד חינם ותיקן דבר בלי הנאה כלשהו לעצמו

הוא הדבר שחפץ התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה שלא ינכו לו מזכויותיו מאומה, לאחר שנעשה לו נס כשהתחבא במערה במשך י"ב שנים ונבראו בשבילו החרוב ומעין המים, וכן ניצול שם מרודפיו, ולאחר הי"ב שנים בטלה הגזירה, לפיכך טיהר את עיר טבריה מטומאתה כשסימן מקום הקברים, וכך יוכלו הכהנים לעבור בעיר זו, ואף שרשב"י עצמו לא היתה לו טובה מכך שהרי לא היה כהן, ובכלל לא דר בעיר זו, כך שלא הייתה לו מזה שום הנאה, אכן בפעולותיו הברוכים פעל שיתנהגו עימו משמי שמיא מידה כנגד מידה וכך זכה לנס בחסד ורחמים מבלי שינכו לו מאומה.

מרשב"י נלמד עצה כיצד לחיות עם ניסים ושישארו הזכויות בשלימותם

וממנו הלימוד לכל אדם שהרי כולנו חשופים לכל פגעים חלילה, אם כן נחוץ לנו ניסים לחיות בעולם הזה בבחינת על ניסוך שבכל יום עמנו, ואפילו אין בידינו זכויות, ולכן גם אם היינו חפצים שינכו חלילה מזכויותינו לא היה באפשרותנו שהרי מה אנו ומה חיינו, אם כן מה נעשה ונחיה, מי יעמוד לנו בפרץ. תשובה לדבר למדנו בפעולות שנקט הרשב"י

וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים לְפָנֵי הָאִשׁ וְשַׁלַּח לָכֶם אֶת אֲחֵיכֶם אַחֵר וְאֶת בְּנֵימִין וְאֵנִי פֹאֶשֶׁר שְׂכַלְתִּי שְׂכַלְתִּי (מג יד). פירש רש"י: מעתה אינכם חסרים כלום אלא תפילה, הריני מתפלל עליכם. 'ואל שדי', שדי בנתנית רחמיו, וכדי היכולת בידו ליתן, יתן לכם רחמים, זהו פשוטו. ומדרשו, מי שאמר לעולם די יאמר די לצרותי, שלא שקטתי מנעורי, צרת לבן, צרת עשו, צרת רחל, צרת דינה, צרת יוסף, צרת שמעון, צרת בנימין. ויש לדקדק שהיה לו לומר 'יתן עליכם רחמים לפני האיש' או 'יאמר יתן רחמים להאיש', שהרי רצונו שירחם עליהם יוסף ולא שהם ירחמו על יוסף.

יש צדיקים שהשם יתברך עושה בשבילם ניסים בלי לנכות מזכויותיהם

כהקדמה לתירוצו הנפלא של רבי שלמה קלוגר ע"ה (חכמת התורה כת"י תקפ"ו, תקצ"א) המלמד אותנו לקח בעבודת ה' ובענין המידות טובות, נביא את הסיפור המובא בגמרא (שבת לג:): על רבי שמעון בר יוחאי, שכאשר יצא מהמערה אמר הואיל ואיתרחיש ניסא ניזול ואתקין מילתא, ומבאר רבינו הבן איש חי ע"ה (בן יהודע שם), על פי מה שאמרו חז"ל (שם לב.) אם עושין לו נס מנכין לו מזכויותיו, אך ישנם צדיקים שנעשה להם כמה וכמה ניסים ואין מנכין להם מזכויותיהם, וזאת שהקדוש ברוך הוא עושה להם ניסים ונפלאות בתורת צדקה ובשל כך אינו מנכה מהזכויות, כי הניסים לא ניתנו תמורת הזכויות, וזהו כוונת הפסוק (תהלים כד ה) 'ישא ברכה מאת ה', וצדקה מאלהי ישעו'.

העצה לעשות חסד חינם עם הבריות ובכך זוכים לניסים בתורת צדקה

במה תלוי הדבר, הכיצד יזכה אדם לניסים

השמים, הרי שמעון איננו, ויוסף איננו, ועכשיו הם לוקחים גם את בנימין הצעיר, מה יעשה וכיצד יעורר רחמים על בניו.

לכן יעץ להם יעקב אבינו עצה טובה, הלא הקדוש ברוך הוא מתנהג עמנו במידה כנגד מידה, כמאמרם ז"ל (שבת קנא:): כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, אנא התנהגו ברחמים לפני האיש, כלומר, עשו מעשים טובים גם אם לא תרוויחו מכך כלום, ותרחמו אחד על השני 'לפני האיש', כלומר קודם שתגיעו אל האיש, ומיד שתרחמו על אחרים ממילא ינהגו עמכם מן השמים מידה כנגד מידה, או אז תבוא בלב האיש רחמים גדולים, כי יסייעוכם מן השמים במתנת חנם להצילכם ולהטיבכם, עד כאן דבריו. ואולי אפשר לבאר כוונתו על בנימין, שירחמו עליו וישמרו עליו ובזכות זה יזכו לרחמים.

הקדוש, שכאשר עושה אדם טובה למישהו אחר ואין בידו הנאה מזה וכל חפצו בדבר הוא להיטיב לאחר, זוכה שמן השמים מתעוררת מידת הרחמים להשפיע עליו מתנת חנם בחסד וברחמים ישועה ושמירה מכל רע, ואם יש בידו זכויות יישארו הם בשלימותם מבלי שינכו לו מהם.

יעקב אבינו יעץ לבניו שיתנהגו בחסד חנים ביניהם ובכך יתעוררו עליהם רחמים מן השמים

בכך נשוב לדברי יעקב אבינו ע"ה 'ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש', שהמשמעות היא שלבני יעקב יהיה רחמים, וכי מה זה יסייע אם ליוסף לא יהיה רחמים עליהם. מבאר **רבי שלמה קלוגר ע"ה** כדברינו, שיעקב אבינו ע"ה ראה שזקוקים כאן לרחמים גדולים מן

התחזקות בשמירת מידת יוסף הצדיק

ומכוחו הגדול קבלו בני ישראל להישמר בקדושה בגלות מצרים, ולרוב קדושתו נבקע בפניו הים בשביל כלל ישראל, וזכה שיהיה ארונו מהלך בצד ארון הברית, וכך הוא לדורות עולם שההתחזקות בשמירת היסוד פותחת דרך לחיות בעבודת ה'.

בשמירת הברית מקדש את כל גופו

ושמירת היסוד היא הפתח לקדש את כל גוף האדם, וכן נרמז בזוהר (בא לו.) ואי זהו פתח הגוף הוי אומר זו מילה, לרמז שבקדושת המילה זוכים להביא קדושה בכל הגוף, וקדושה זו היא הפתח לכל מדרגות הקדושה. ועיקר קדושה זו שיגמור בדעתו להימנע מכל תאוה זרה, ונרמז בדברי הזוהר במאמר פתח אליהו (תיקוני זוהר יז.) ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש, היינו שקדושת היסוד היא על ידי שיסיים עם כל רצונות הגוף ובזה ימשיך על עצמו את קדושת הברית.

זאת עשו וחיו את האלקים אני ירא (מב יח). המפתח לחיי קדושה בעולם הזה היא כפי התחזקות האדם במידתו של יוסף הצדיק, ומידה זו היא מידת היסוד וממנה היסוד לכל מדרגות האדם בעבודת ה', וכפי מה שמקדש האדם עצמו בכל עניני קדושת היסוד כך נפתחים לו שערי רוחניות ועבודת ה', והוא זוכה לראות מראות אלוקים כמו שכתוב (תהלים סג ג) 'כן בקודש חזיתיו'.

וכך אמר להם יוסף הצדיק לאחיו 'זאת עשו וחיו את האלקים אני ירא', על ידי שתעשו כמעשי להיזהר ולהישמר בכל עניני הקדושה, בכך תזכו לבוא לחיות בעבודת ה', כי יוסף הצדיק ביראתו האמיתית זכה לעמוד בניסיונות קשים ביותר, וגם כאשר יצא מביתו מלא הקדושה של יעקב אבינו, ונגזר עליו לרדת לבדו לגלות במצרים, גם שם שמר מכל משמר על קדושתו, ועמד לבדו בניסיון הקשה,

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודת ה' על סדר הפרשה

מותר להתפאר במידת יראת שמים

נח', שהיה צריך סעד לתומכו (רש"י בראשית ו ט), על כן אמר שראוי להצניע מעשיו, אמנם דוקא המעשים שהם בבחינת 'לכת עם אלקיך' דהיינו בסיוע מלמעלה, מה שאין כן ביראה שהיא פעולת האדם בלי סיוע מלמעלה אין צריך להצניע. וזהו נמי כוונת הגמרא (ברכות יז.) הוי ערום ביראה, שבכל המצוות ראוי להעלים ולהלביש שלא יראו בני אדם מעשיו, ואילו ביראה אין צורך להעלים ולהלביש, ואף מותר להתפאר ברבים במידת יראתו, והיינו לשון 'ערום', בלי לבוש.

יראת שמים סימן לאמונה בגדלות ה' ובשכר ועונש

אמנם עיקר הטעם שמותר להתפאר ביאר הפנים יפות שם, כי היראה אין בו התפארות, אלא המאמין בה' מי לא יירא, כדכתיב (שמות ט כ) 'הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו', ואם כן ירא את ה' אינו אלא מאמין בה' שבידו לשלם לאיש כמפעליו, והמפרסם יראתו אינו אלא מפרסם שהוא מאמין באמונה שלימה בבורא כל העולמים שזה ודאי מותר לפרסם. וביאר עוד בפרשת עקב (ד"ה הוא תהלתך), שהתפארות בענין היראה הוא גם כבוד השם יתברך, שראוי לירא אותו, הן מצד שכר ועונש והן מצד יראה שהוא רב ושלטי, והאדם הסכל אשר טח עיניו מראות יסבב כל הדברים בדרך הטבע, על כן לא יפחד מן העונש, וכל שכן מהוד הדר גאונו. וזהו שאמר הכתוב (ירמיה ט כג) 'בזאת יתהלל המתהלל, השכל וידוע אותי, שמכיר בשכלו שהשם יתברך הוא מסבב כל הסיבות ואין עוד מלבדו.

על יראת שמים מקבלים שכר שלם מן השמים ולא מחצית שכר כשאר מצוות

ועל דרך זה פירש כמין חומר את מאמרם ז"ל (אבות פ"א מ"ג) 'אל תהיו כעבדים המשמשים

ויאמר אלהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחייו את האלקים אני ירא (מב יח). הפליא בעל הפנים יפות ע"ה למצוא בפסוק זה מקור למה שמצינו בדברי חז"ל שהתפארו בעצמם במידת יראת השמים שלהם, ואף שבכל המצוות כתיב (מיכה ו ח) 'והצנע לכת עם אלהיך', שראוי לכל אדם להסתיר מעשה מצותיו, וכן כתיב (משלי כז ב) 'יהללך זר ולא פיך', מכל מקום בענין היראה מותר לפאר את עצמו, כמו שאמר יוסף הצדיק 'את האלהים אני ירא'. וכך פירש התרגום את דבריו בסוף פרשת ויחי (נ יט) 'כי התחת אלהים אני', ארי דחלא דה' אנא.

שונה מידת היראה שהיא פעולת האדם בלי סיוע מן השמים

והטעם ששונה מידה ומצוה זו מכל שאר המידות והמצוות, כי קיום שאר כל המצוות יתכן רק בסיוע מהשם יתברך, כמו שאמרנו (שבת קד.) הבא ליטהר מסייעין אותו, מה שאין כן ביראה שהוא תלוי בכל איש ישראל לבד, כמו שדרשו חז"ל (ברכות לג:) מגילה כה.) בפסוק (דברים יב) 'ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה', שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, שיהא האדם עצמו מכין לבו לכך (רש"י מגילה כה. ד"ה חוץ), על כן אין להתפאר בשאר מצוות כי הוא רק מתפאר בכבוד קונו שסייע בידו לקיימן, וכמו שפירש בפסוק (תהלים סג ג) 'ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו', כי כל תשלום שכר של כל המצוות הוא מצד החסד של הקדוש ברוך הוא שמחשיבם כאילו הם מעשי האדם עצמו, ובאמת אינם אלא בסיוע מן השמים.

הצנעת מצוות ומעשים טובים שנעשו בסייעתא דשמיא

והוסיף עוד לפרש מה דכתיב 'והצנע לכת עם אלקיך', כענין שאמרו בנח 'את האלקים התהלך

מלבד זה גם היא תהלל ותפאר את עצמה, וזהו פירושו 'אשה יראת ה' היא תהלל את עצמה, וגם תתהלל על ידי אחרים.

אין להקדוש ברוך הוא בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים

והלא כה חביב על הקדוש ברוך הוא יראת השמים שהאדם טורח ומתייגע להחדיר בעצמותיו, עד כדי כך שאמרו חז"ל (ברכות לג:): שאין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר (ישעיה לג ו) 'יראת ה' היא אוצרו'. וביאר הגר"א זלה"ה בדבריהם ביאור יקר ונפלא, שדרך המלכים שמשגלים באוצרם משכיות חמדה הבאים מעבר לים שאינם מצויים וקשה להשיגם, אבל אצל הקדוש ברוך הוא אשר מלוא כל הארץ כבודו אינו שייך אצלו להביא ממרחק ולאצור, רק יראת שמים שגילו לנו חז"ל שהיא בידי האדם ולא בידי שמים, זה כן שייך לסגל ולשמור מזה אוצר בבית המשכיות.

ובזה ביאר מה שכתוב (שמות יט ה) 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי, והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ', רוצה לומר, כיון ששייך להקדוש ברוך הוא כל הארץ ומלואה, אם כן לא שייך אצלו סגולת מלכים, רק 'אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי', וזה יתכן רק על ידי יראת שמים, אז 'הייתם לי סגולה' מכל הארץ.

כל ימי חייו יש לעמול להשיג עוד ועוד יראת שמים

אכן, לקנות ולהחדיר יראת שמים בעצמות ולהיות ירא שמים באמת לאמיתו הוא עבודה תמידית, ולא עבודה קלה אלא מעבודות היותר קשות שבעבודת הקודש, שכל ימי חייו צריך האדם להתייגע עוד ועוד ולהתגבר על נסיונות שונות שעומדים לפניו, ובכך יעלה מעלה מעלה במדרגות היראה.

את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הווי כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס, ויהי מורא שמים עליכם', כלומר, שבכל הדברים שהאדם עושה אין לו בהם אלא תשלום מחצית השכר כיון שיצאו לפועל רק בעזרת השם יתברך, וזהו 'פרס', מלשון פרוסה ומחצה, מה שאין כן בזה שיהא מורא שמים עליכם, הוא דבר שלם שנעשה מכה האדם בעצמו ואין בו סיוע מלמעלה, ועל זה יקבל שכרו משלם מן השמים, שלא על מנת לקבל רק פרוסה ומחצה. ואולי אפשר להוסיף על דבריו שזהו הפירוש בפסוק (תהלים לד י) 'ראו את ה' קדושו, כי אין מחסור ליראיו', שביראת שמים אין חסרון בשכר שמקבלים, כי מקבלים שכר מושלם כנ"ל.

דוד המלך ע"ה אמר 'יראת ה' אלמדכם' ברבים על דרך זה נראה לבאר מה שאמר דוד המלך ע"ה בתהלים (לד יב) 'לכו בנים שמעו לי, יראת ה' אלמדכם', שעל אף שהיה דוד המלך ע"ה עניו גדול, וכמו שאמרו עליו בגמרא (מגילה יא.) 'ודוד הוא הקטן' (שמואל א' יז ד), שהיה בקטנותו מתחילתו עד סופו, וכשם שבקטנותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו בתורה כך במלכותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו בחכמה, אפילו הכי הוא אמר שהוא מוכן לפרסם ברבים ולהראות לציבור המדרגות שלו בעניני יראת שמים, כי מותר להתפאר בענין היראה, וזהו 'יראת ה' אלמדכם'.

'אשה יראת ה' היא תתהלל' לא רק על ידי אחרים אלא גם על עצמה

ובזה אפשר ליישב דקדוק המפרשים בפרק אשת חיל בפסוק (משלי לא ל) 'שקר החן והבל היופי, אשה יראת ה' היא תתהלל', שלכאורה תיבת 'היא' מיותרת. אך לפי האמור יבוא על נכון כפתור ופרח, שכן בענין יראת שמים מלבד מה שיהללו אותה אחרים כמו שכתוב שם (פסוק כח) 'קמו בניה ויאשרוה, בעלה ויהללה',

יבא לאור ע"י מנחם אור לוישינסקי
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או לנעוץ ללא אישור
 מצד הציבור במסגרת אור לוישינסקי
 מיוצב ונשמר: שוקי קנר

פרשת מקץ

יוסף הוא המשביר - האיגרת של רבי יעקב אריה מראדזימין

טחנת הקמח של העיירה עמדה ניצבת סמוך לנהר המים שזרם בסמוך אליה. המים הזורמים הניעו את גלגלי הטחנה שהפכה את גרגרי החיטה לקמח לבן. טחנת הקמח, שבלשון חז"ל קרויה 'ריחיים של מים', הייתה שייכת לפריץ המקומי שהעדיף שלא להפעיל אותה בעצמו אלא להשכיר אותה לאחד היהודים שבעיירה תמורת סכום נאה.

אותו יהודי ששכר את הטחנה, בעל משפחה ברוכת ילדים היה, והוא מצא את פרנסתו מהפעלת הריחיים. גם יהודים וגם נכרים מכל הסביבה היו מגיעים אל הטחנה כששקי החיטה שלהם עימם, והיהודי היה טוחן להם את החיטים ומקבל מהם שכר טירחה ראוי. בסוף כל שנה ושנה היה היהודי מגיע אל הפריץ כשהכסף עימו, נותן לו את הסכום שסיכמו ביניהם, והיו חותמים חוזה נוסף לשנה הבאה.

כך התנהלה טחנת הקמח 'על מי מנוחות', תרתי משמע, במשך שנים רבות. הכסף אותו הרויח היהודי משכירות טחנת הקמח היה בו די והותר, גם כדי לשלם לפריץ את המגיע לו וגם כדי לכלכל את המשפחה, ואפילו להניח כמה פרוטות בצד ליום סגריר שלא יבוא או לנישואי הילדים הגדלים.

ביקש היהודי לישב בשלווה, קפץ עליו רוגזו של גוי קנאי שאף הוא התגורר בעיירה ועיניו יצאו מחוריהם בכל פעם אשר ראה את התנועה הגוברת בפתח הטחנה. בקנאתו העצומה בנה הגוי הרים וגבעות דמיוניים על הרווחים העצומים שהיהודי מרוויח משכירות הטחנה. בעיני רוחו

היה רואה את היהודי עומד בסוף כל יום עבודה וממלא ארגזים של כסף מאשר בא אל ידו מבאי הטחנה, עד שגמר אומר כי הוא זה שמעוניין להיות השוכר של הטחנה.

בירר הגוי את מחיר השכירות שנותן היהודי לפריץ והחליט להסיג את גבולו. במחשבותיו הזדוניות חשב שגם אם יכפיל את תשלום השכירות עדיין יישאר בידו סכום הגון למחייתו. לא בזבז הגוי זמן והזמין עצמו לפגישה דחופה אצל הפריץ, כשהוא שולח להודיע לפריץ כי יש בידו תוכנית עסקית חדשה ומיוחדת לשגשוג עסקיו בעיירה.

כיון שהגיע הגוי אל הפריץ החל להסביר לו בשפת חלקות כי טחנת הקמח אינה פועלת כראוי, וכי היהודי השוכר אותה מזניח את האפשרויות הכלכליות העצומות שיש בפוטנציאל המקום. זו גם הסיבה, המשיך הגוי והסית את הפריץ, לסכום הכסף הזעום שהיהודי נותן לך על שכירות הטחנה. אמנם גם סכום זה שהיהודי מסכים לתת לך הוא לא הגיוני בעליל, שכן לפי רווחיו העצומים מהטחנה היה עליו לתת לכם הרבה יותר, אך אם אכן היהודי היה מפעיל את הטחנה כמו שראוי, רווחי הטחנה היו מוכפלים ומשולשים ואף הפריץ היה מרויח בהתאם.

דברי הבלע של הגוי נכנסו באזניו של הפריץ תאב הממון, והוא שאל את הגוי: וכי מה מציע אתה לעשות? לרגע זה ציפה הגוי וענה: אם על הפריץ טוב ואם מצאתי חן בעיניו, הרי שבפעם הבאה בה יבקש היהודי לחדש את שכירות הטחנה, תסרבו לו, יהיו בקשותיו ותחנוניו אשר יהיו, ותתחילו להשכיר אותה לי. וכבר כעת אנכי מתחייב להכפיל את סכום השכירות שהיהודי היה נותן עד כה. מצידי אשכלל את הטחנה

לתת לו להסיג את גבולו ולהוציאו מטחנת הקמח אותה הוא שוכר שנים רבות.

לשמע הדברים שיצאו מליבו הכאוב של היהודי, נטל הרבי מראדזימין גליון נייר והחל לכתוב מכתב אל הגוי, השוכר החדש של הטחנה. במכתב פנה אליו הרבי בדברים נרגשים וניסה לשכנעו למשוך את ידיו משכירות הטחנה שעד כה הייתה מוחזקת ביד היהודי. הרבי הוסיף וכתב שהיהודי מחזיק בעסק כבר שנים רבות והוא כבר "מכיר היטב את דרך מרוצת המים" המניעים את גלגלי הטחנה. ועוד הוסיף הרבי והפציר הרבי באותו גוי שיואל לרחם על היהודי שמטופל הוא במשפחה ברוכת ילדים וכל פרנסתו מגיעה לו מטחנה זו. ובתמורה לכך שיענה לבקשה ויחזיר ליהודי את הטחנה, הבטיח לו הרבי שהוא יצליח מאוד בכל עסקיו האחרים, כהנה וכהנה יותר ממה שתכנן להרוויח מעסק הטחנה. הרבי אף הסביר במכתבו לאותו גוי ערל שבורא עולם הוא זה שמזמין לכל בריה ובריה את פרנסתה, והכל קצוב וידוע בשמים, ולכן אסור לו לאדם לקפח את עסקיו ופרנסתו של הזולת, כי מלבד זאת שהוא לא ירויח מכך מאומה, אדרבה, הוא יכול לקלקל לעצמו גם את עסקיו האחרים.

היהודי לא ידע האם מכתב כזה ישפיע על הגוי, אך אמונתו הגדולה ברבי חיזקה את רוחו, ותיכף ומיד נסע לעשות את שליחותו של הרבי ולמסור לגוי את המכתב. בהגיעו לעיירה, עוד בטרם פנה אל ביתו, הוא הגיע אל הגוי, הושיט לו את מכתבו של הרבי ואף הוסיף דברי בקשה ותחנונים משלו שירחם עליו ועל משפחתו הגדולה ויניח לו לחייו.

הגוי קרא את המכתב, אך הוא הגיב בלעג גדול ובצחוק. תוך כדי שהוא מבקש להבין מי הוא זה ה'ראבין' הזה שבא להטיף לו מוסר, הוא אמר ליהודי האומלל: אל נא תשתטה עם הרבנים שלכם, כדאי שתחזור אל הרבי שלך ותאמר לו שמן הראוי שלא יחווה דעה בעסקים שלי, בדיוק

ואביא אותה לשיאים חדשים, אכניס בה מכונות חדשות שימהרו ויזרוזו את העבודה, והרווחים יזרמו כמהירות מי הנהר המפעילים את גלגלי הטחנה.

הפריץ לא ידע את נפשו מרוב אושר ושמחה. להצעה שכזאת לא מילל ולא פילל, הוא התחייב בפני הגוי כי אכן כך יעשה, והורה לו למהר ולהזמין את המכונות החדשות אותם הוא אמר להכניס אל תוככי הטחנה.

בסיום השנה, כשהיהודי הגיע עם צרור כספו כדי לשלם לפריץ את תשלום השכירות, הוא ראה כי פני הפריץ אליו אינם כתמול שלשום. בפנים זועפות לקח ממנו הפריץ את הכסף, ומשביקש לחתום את החוזה לקראת השנה הבאה, הקשיח הפריץ את סגנון דיבורו ואמר לו בכעס: קצה נפשי בזלזול שהנך מזלזל בטחנת הקמח! הנה היא קיימת כבר שנים רבות, ומעולם לא חידשת בה כלום ולא חשבת איך לשכלל אותה ולהביאה להיות רווחית יותר. גם הסכום שאותו הינך משלם לי תמורת שכירות הטחנה, אינו משקף כלל את רווחיך העצומים. ולכן גמלה בליבי ההחלטה הסופית להפרד ממך ולהשכיר את הטחנה לאיש פלוני, אף הוא תושב העיירה, והוא הבטיח לי סכום כפול על השכירות ואף שטח בפני את תוכניתו העסקית להגדלת רווחי הטחנה.

היהודי ההמום ניסה להשיב דבר לפריץ, אך הפריץ סירב לשמוע וענה לו בנחרצות: אל תוסף דבר אלי מאומה בעניין זה! הטחנה כבר מושכרת לאדם אחר, וראה להוציא את חפציך בהקדם מהטחנה בכדי שהשוכר החדש יוכל להכנס לשם בזמן ולהפעיל את המקום כמתבקש.

בצר לו, נסע היהודי אל הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזימין זיע"א ובכה לפניו כי גוי פלוני מנשל אותו מפרנסתו הקבועה. בתכסיסים רעים עלה בידו לפתות את הפריץ עד שהלה נאות

במר נפשו שאל היהודי את הרבי: מה לי ללכת אליו עם המכתב, והלא הרבי רואה את תוצאות המכתב הראשון, שרק הביאו אותו לידי לגלוג וצחוק. מה גם שהרבי כותב לו על עניין טביעה במי הנהר, ואילו הוא מתכנן לעבוד בטחנה ולא לשחות בנהר שתחתיה. אולם הרבי הרגיע את האיש ואמר לו: קח את המכתב וסע אליו, להנאתך ולטובתך. אל תדאג כלום, כי הנני מבטיחך, שאפילו שקית מלח הוא לא יספיק לאכול בטחנה.

נטל היהודי את המכתב ונסע שוב אל הגוי. תחילה סירב הגוי לדבר עמו ואף גער בו: הלוא כבר אמרתי לך פעם אחת לכל תבלכל ראשי בהבלים שלך, והנה חוזר אתה אלי שוב. אמר לו היהודי: בידי מכתב נוסף שהרבי שלח אליך.

גיחך הגוי הרשע ואמר בלעג: הרי כבר אמרתי לך שתגיד לרבי שלא יתערב בעסקים שלי, בדיוק כפי שאני איני מתערב בעסקים שלו. אך בכל זאת מעניין אותי לדעת מה הרבי שלך כותב אלי שם.

נטל הגוי את המכתב, ותוך שהוא קורא בו, פרץ בצחוק גדול: הנה הרבי שלך מבקש לדאוג לחיים שלי, והוא חושש על טביעתי בנהר שליד הטחנה. אשמח אם תחזור לרבי שלך ותגיד לו בשמי שאני מבקשו לבל יוסיף עוד לדאוג לחיי: הנני שחיין מעולה, ואינני מפחד מהמים...

יצא היהודי בפחי נפש ולא ידע את נפשו. בין כך ובין כך חלפו הימים והגיע היום בו נאלץ היהודי האומלל לעזוב את הטחנה. בעצב רב פינה היהודי את מבנה הטחנה וידע כי בכך הוא מפסיד את פרנסתו הטובה שהייתה לו שנים ארוכות.

הגוי נכנס אל הטחנה במרץ רב ובתנופה עזה של פיתוח. הוא השקיע כסף רב ברכישת מכונות חדישות ומשוכללות וכמובן בסידור יפה של הטחנה ובעיצוב נהלי עבודה חדשים ויעילים.

כפי שגם אני איני מנסה לומר לו דעות בעסקים שלו; כל אחד הוא אדון בביתו ולא אצל זולתו...

באכזבה גלויה יצא היהודי מאת הגוי הרשע ונסע אל ביתו. בהגיעו סיפר לבני ביתו כי ביקר אצל הרבי הקדוש מראדזימין והזכיר לפניו את צרתו, והרבי מסר מכתב עבור הגוי, אלא שהגוי הגיב בלעג ובזלזול. שמעו זאת בני ביתו ואמרו לו: אם כך, עליך לחזור מיד לראדזימין, אל הרבי, ולספר לו את כל מה שהתרחש: את מסירת המכתב ואת תגובתו הלעגנית של הגוי.

בתחילה טרב היהודי לעשות כך, אם בשל שחס על הוצאות הנסיעה, ואם בשל שחשב כי הרבי כבר עשה את מה שביכולתו ומה לו להטרידו שנית. אולם עם התקרבו המועד בו היה עליו לעזוב את הטחנה; כשהיהודי התחיל להרגיש את האדמה בוערת תחת רגליו; כשהוא הבין כי ממש בעוד זמן קצר עתיד להשבר מטה לחמו והוא עתיד למצוא את עצמו מושלך ברחובה של עיר, בחוסר כל, החליט היהודי שנכון היה עבורו לנסוע שוב לראדזימין ולספר לרבי כי הוא עשה את שליחותו, הוא מסר לגוי את המכתב אלא שהגוי ענה לו בחוצפה ובדברי לעג ורהב.

מיד כשהיהודי עמד על מפתן חדרו של הרבי, עוד בטרם פצה האיש את פיו, כבר פתח הרבי בלבביות ואמר: בוודאי השיב הגוי שלא אלבלל לו את הראש ולא אתערב בענייניו...

היהודי כמשתומם אישר את הדברים וסיפר בפרוטרוט את אשר אירע. לשמע הדברים נטל הרבי עוד גליון נוסף וערך לגוי מכתב נוסף, בו הוא הבהיר כי הוא אינו מתכוון להתערב בענייניו, אך מאחר ו"דרך מרוצת המים" של הנהר על יד הטחנה אינה מוכרת לו, והוא הרי בוודאי ירצה לשחות במים, על כן הוא מייעץ לו שלא כדאי לשכור את הריחים, כי סכנתו מרובה עבורו והוא עלול לטבוע.

הרבי אשר ממש זה עתה הושמעו כלפיו דבר לעג ולזלזול.

גם הפריץ בעל הטחנה, שהבין כי אלוקי היהודים עושה שפטים בשונאיהם וראה את כוחם של צדיקי הדור, מיהר לשלוח לקרוא ליהודי והשכיר לו את הריחיים, והפעם במחיר זול מתמיד, כשהוא דואג שהמכונות החדשות שנרכשו לטחנה יעברו לרשותו בחצי המחיר שהם שווים. בברכת ה' עליו המשיך היהודי לנהל את הטחנה וזכה לעשירות מבורכת בכוחו של הרבי מראדזימין פועל הישועות.

על הפסוק (בראשית מב ו): **אִיוֹסֶף הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאָרֶץ הוּא הַמְּשַׁבֵּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ**, מפרש הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב זי"ע א בספרו 'אמרי נועם', שיש בו רמז על כך שהצדיק הוא משפיע את שפע הברכה והפרנסה לכל בני ישראל: **דידוע ד'יוסף' נקרא בחינת צדיק** (זוהר הקדוש ח"א גט:), **וצדיק הדור הוא מי שיש בכוחו להשפיע לכל ישראל בני חיי ומזוני**.

ממשיך האמרי נועם וכותב שאלו שלש הברכות, בני חיי ומזוני, הם כללות הטובות כידוע, והנה הם נרמזים בשם 'פקידה': פרנסה על דרך לשון הכתוב (רות א ו) 'כי פקד ה' את עמו לתת להם לחם'; בניגוד על שם לשון הכתוב (בראשית כא א) 'וה' פקד את שרה'; וחיים על דרך שאנו אומרים (בסדר זכרונות של מוסף ראש השנה) 'ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים'.

ומעתה, אם נבוא חשבון נראה כי שלש פעמים 'פקד' שכאמור הרי זה רמז לשלשה טובות הכוללות הללו, בני חיי ומזוני, עולה בגימטריא 'משביר'. וזה הוא כוונת הפסוק, שיוסף, הוא הצדיק, הוא המשביר לכל עם הארץ, שיש בכח הצדיקים להשפיע לישראל כל ג' טובות הנ"ל, כי עם הארץ נקרא ישראל עם קדוש, כמו שדרשו חז"ל עם שבשבים נבראת הארץ.

השמועה עשתה לה כנפיים, ואכן עוד רבים מתושבי הסביבה שביקשו להנות מטחנה חדישה הצטרפו למעגל הלקוחות ובאו לטחון את תבואתם בטחנה. כבר בתקופה הראשונה של פעילותה המחודשת של הטחנה הרוויח הגוי סכומי כסף נכבדים.

כעבור זמן מה, כטוב ליבו עליו, עשה הגוי משתה גדול לכל פריצי הסביבה. הוא ביקש ליצור קשרי ידידות עימם ולהביא אותם לשיתוף פעולה עסקי עם הטחנה. יין נשפך כמים במסיבה החגיגית, עד שבאמצע המשתה נעמד הגוי וסיפר לאורחיו בלעג רב את כל הסיפור עם הרבי מראדזימין, אשר כתב לו לבל ישכור את הריחיים, ועוד הוסיף והזהיר אותו כי הוא עלול עוד לטבוע במי הנהר המניעים את הריחיים.

הגוי לעג והתלוצץ מדברי הרבי, וסיפר להם כי הוא שחיין מעולה, וכי מדי יום ביומו הוא יוצא לשחייה מרעננת במימי הנהר, וכי מעולם לא אירע לו כל פגע. לא נחה דעתו עד שהוא הודיע לכל האורחים כי מיד לאחר סיום המשתה יבואו כולם לסיור בטחנה ולאחר מכן ירדו כולם לשחות בנהר, וכי אז מובטח להם כי הוא יראה ויוכיח את כשרון השחייה המיוחדת שבו מצטיין מאין כמוהו.

הפריצים התפתו לשמע דבריו. הם ביקרו בטחנה והתפעלו משכלולי המכונות החדשות. לאחר מכן יצאו עמו אל הנהר, שם ראו בהתפעלות גדולה את תרגילי ולהטוטי השחייה המיוחדים שהפגין, כשהוא צולל למעמקים ועולה שוב למעלה וחוזר חלילה. הגוי הפגין בפניהם פעלולים נועזים כשהוא חסר פחד לחלוטין.

באחד הפעלולים שעשה, ירד הגוי אל מתחת למים, אלא שהוא לא צף ועלה משם. ככל שהמתינו הפריצים לחזור ולראותו, הוברר להם כי הגוי שקע אל המצולות והוא לא יעלה יותר, ותהי חרדת אלוקים בין הפריצים, פחד ואימה גדולה. הם ראו בעיניהם את כוחו הגדול של

לחזור
דני אברהם זצ"ל
מסלאים

- ☛ חלוקה לקטעים
- ☛ סימני פיסוק וניקוד
- ☛ פתיחת ראש תיבות
- ☛ עימוד מפואר ושובה לב

- ☛ פרקי מבוא ותולדות
- ☛ כותרות משנה
- ☛ ביאור
- ☛ ציונים והשוואות

היום של תורה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
ארמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחי'
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

באדיבות אהלי צדיקים

מקום גנותו של הרה"ק רבי אלעזר מקוויניץ

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
- מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך